

Manual de bones pràctiques per a la redacció d'una ordenança reguladora del paisatge urbà

G VICEPRESIDÈNCIA
O I CONSELLERIA
I TRANSICIÓ ENERGÈTICA,
B SECTORS PRODUCTIUS
/ I MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

Institut d'Innovació
Empresarial
de les Illes Balears

COAIB

Col·legi Oficial d'Arquitectes
de les Illes Balears

PRÒLEG

En general, quan es parla de la societat del benestar i de la qualitat de vida, pensam en l'educació, la salut, l'habitatge, el treball i en tot allò que entenem com a necessitats bàsiques a tenir en compte per a un projecte vital estable i confortable en el futur. I oblidam, o no som conscients, que l'entorn en el qual la societat es desenvolupa, la ciutat i el paisatge urbà, incideix directament sobre la nostra qualitat de vida.

Les ciutats són reflex de la societat que les habita i, si bé responen a una planificació ordenada i detallada pensada per al seu desenvolupament sostenible a escala global, a escala domèstica incidim sobre ella de manera individual, amb poca o cap regulació sobre aquest tema, imbuïts per interessos particulars i/o espuris.

La capacitat de transformació de les ciutats ha anat augmentant exponencialment de la mà de les transformacions econòmiques, tecnològiques, culturals i socials i, en l'actualitat, en una era dominada per la tecnologia, l'excés d'estímuls i d'informació acaparen la nostra atenció, distraient-nos del veritablement important i fins i tot distorsionant la nostra percepció de la realitat per l'excés de soroll (mediàtic).

El resultat mimètic d'aquesta situació sobre la ciutat, en un gran nombre de casos (existeixen honroses excepcions), responen a un interès per cridar l'atenció sobre el que els envolta o senzillament obvien tant l'entorn com l'impacte que puguin tenir sobre el paisatge urbà. I lluny de respondre a l'interès general, de pensar en la qualitat de l'entorn en el qual se situen i en els seus habitants, suposen una agressió sobre el paisatge urbà incidint negativament sobre la qualitat de vida de la societat que s'hi relaciona i habita.

Des del COAIB, com a especialistes en la matèria, la ciutat, i sent conscients de la importància i la incidència del paisatge urbà sobre la qualitat de vida dels seus habitants, decidim fer un pas endavant i avançar en la conscienciació de la necessitat de regular els elements que el conformen, en un intent de fer-lo més amable i adequat en una decidida aposta per millorar-lo. En un camp en el qual altres ciutats ja han avançat de manera conscient i decidida i al qual a nivell mundial se li presta una especial atenció, com demostren documents i pactes a nivell estratègic (els Green deals, la nova Bauhaus europea o la baukulture), **el present manual pretén ser una guia per mitigar els impactes visuals dels elements que distorsionen el nostre paisatge urbà, fomentant la seva integració en l'entorn amb la finalitat de millorar la qualitat dels nostres paisatges urbans i, en definitiva, contribuir a millorar la qualitat de vida dels seus habitants.**

Bernat Nadal, degà del Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears

CRÈDITS

REDACCIÓ DE CONTINGUTS

Francisco Ramis - COAIB

IL·LUSTRACIÓ

Francisco Ramis - COAIB

FOTOGRAFIA

Gori Salvà

FOTOGRAFIES PÀGINES 44 i 66

Marià Castelló

ARXIU FOTOGRÀFIC DE L'IDI

Pàgines 13, 17 i 84

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC

Servei de Normalització Lingüística
de la Vicepresidència de Transició Energètica
Sectors Productius i Memòria Democràtica

COORDINACIÓ I DISSENY

IDI - Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears

IMPRESSIÓ

AMADIP ESMENT

EDICIÓ

IDI - Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears

AGRAÏMENTS

Bartomeu Antich - IMPUIUV
Institut Municipal del Paisatge Urbà i Qualitat de Vida

INTRODUCCIÓ

La ciutat actual és el resultat d'un procés que va començar fa més de 6.000 anys, a través de mecanismes inicialment espontanis i després cada vegada més planificats. Si originalment la ciutat es podia interpretar com el resultat d'un retall artificial dins el paisatge natural —és a dir, una entitat oposada al paisatge—, avui en dia podem afirmar que les ciutats han originat el seu propi paisatge.

En la història, els canvis de paisatge han estat sempre lents i progressius, sent assimilats per les persones a escala generacional. En canvi, després de la revolució industrial del segle XVIII, la capacitat transformadora de l'ésser humà va augmentar exponencialment i li va atorgar la capacitat de fer grans canvis en l'aspecte de la ciutat.

Per aquest motiu, podem afirmar que el paisatge urbà està en constant alteració, i es per això que és necessari establir unes normes que controlin la potència transformadora de la societat actual i que permetin mantenir la identitat i els valors més significatius de cada indret.

Les institucions públiques, començant pels municipis, tenen la responsabilitat de definir les regles de joc necessàries per garantir la correcta conservació i millora del paisatge urbà. Els ajuntaments han d'exercir un paper fonamental, conciliant el dret col·lectiu de gaudir d'un paisatge urbà de qualitat i els interessos econòmics, estètics i funcionals que puguin tenir els habitants del municipi.

Actualment, en la majoria dels nostres municipis no hi ha una regulació clara sobre el paisatge urbà. Si bé és veritat que en alguns municipis hi podem trobar regulacions parcials, aquestes, com a conseqüència de la falta de visió global de la normativa, no acaben de generar un paisatge urbà confortable. A causa d'aquesta manca de regulació, ens trobam espais urbans que es van degradant per culpa de les múltiples i heterogènies actuacions que fan els particulars, que no tenen en compte els efectes que això provoca en la percepció del conjunt de l'espai públic.

Per això, és necessari que els ajuntaments regulin, a través d'una ordenança específica, totes les actuacions que afectin el paisatge urbà, com les que es produeixen en els elements de l'edificació visibles des de l'espai públic, les que afecten l'àmbit de la publicitat i la identificació, les que tenen a veure amb l'ocupació de l'espai públic, etc.

Per tal de participar en el desenvolupament d'aquestes ordenances, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha elaborat aquest Manual de bones pràctiques per a la redacció d'una ordenança reguladora del paisatge urbà.

L'objecte d'aquest document és establir unes pautes que puguin servir als diferents municipis de les Illes Balears a l'hora de redactar una ordenança reguladora del paisatge urbà.

Es pretén enumerar els diferents conceptes paisatgístics que haurien d'estar inclosos en l'ordenança i els aspectes que cal tenir en compte a l'hora de regular-los.

El manual estableix consells i recomanacions en cada un dels apartats. No obstant això, cada ajuntament ha d'adaptar la regulació paisatgística a les característiques particulars de cada lloc i ajustar les pautes que aquí es proposen. **En tot cas, s'ha de prioritzar la protecció dels edificis o conjunts patrimonials, els establiments emblemàtics i tots els elements que formen part del paisatge urbà i que tenen un valor històric, identitari, artesanal o d'arrelament en el municipi.**

ÍNDEX DEL MANUAL

1. CONCEPTES GENERALS	
1.1. Objecte	9
1.2. Àmbit d'aplicació	9
1.3. Recursos de gestió	11
1.4. El manteniment	12
2. L'EDIFICACIÓ	
2.1. La composició arquitectònica de les façanes	15
2.2. El parament de façana	16
2.3. Els buits arquitectònics	18
2.4. Il·luminació a les façanes dels edificis	22
2.5. Les mitgeres dels edificis	24
2.6. Elements superposats a l'arquitectura	25
3. LA IDENTIFICACIÓ I LA COMUNICACIÓ COMERCIAL	
3.1. Consideracions generals dels rètols identificadors	35
3.2. Els rètols identificadors i la comunicació comercial a les plantes baixes	37
3.3. Els rètols identificadors a les plantes pis	55
3.4. Els rètols identificadors a la coberta o al coronament de façana	56
3.5. Els rètols identificadors ubicats en tanques o a l'espai lliure de la parcel·la	59
4. LA PUBLICITAT	
4.1. La publicitat a les façanes dels edificis	65
4.2. La publicitat a les mitgeres	66
4.3. La publicitat a les obres	68
4.4. La publicitat a l'espai lliure d'ús privat	69
4.5. La publicitat a l'espai lliure d'ús públic	70
4.6. La publicitat dinàmica	71
5. L'OCUPACIÓ DE L'ESPAI PÚBLIC	
5.1. Consideracions generals	75
5.2. Les terrasses	77
5.3. Els espais expositors exteriors	82
6. EL TANCAMENT DE SOLARS I OBRES	
6.1. Tancament de solars	84
6.2. Tancament d'obres	85
7. EL MOBILIARI URBÀ	
	87

1. CONCEPTES GENERALS

1.1. OBJECTE

L'objecte d'una ordenança reguladora del paisatge urbà és el de regular el dret col·lectiu dels ciutadans a gaudir d'un paisatge urbà harmònic, així com el dret individual de cadascú a utilitzar-lo en el seu interès, sempre que la intensitat d'aquesta utilització no trenqui l'harmonia o desfiguri les perspectives dels conjunts urbans que integren la ciutat.

1.2. ÀMBIT D'APLICACIÓ

S'han de sotmetre a l'àmbit d'aplicació de l'ordenança els usos i les activitats públiques i privades que es produeixin en el terme municipal i que incideixin en el paisatge urbà.

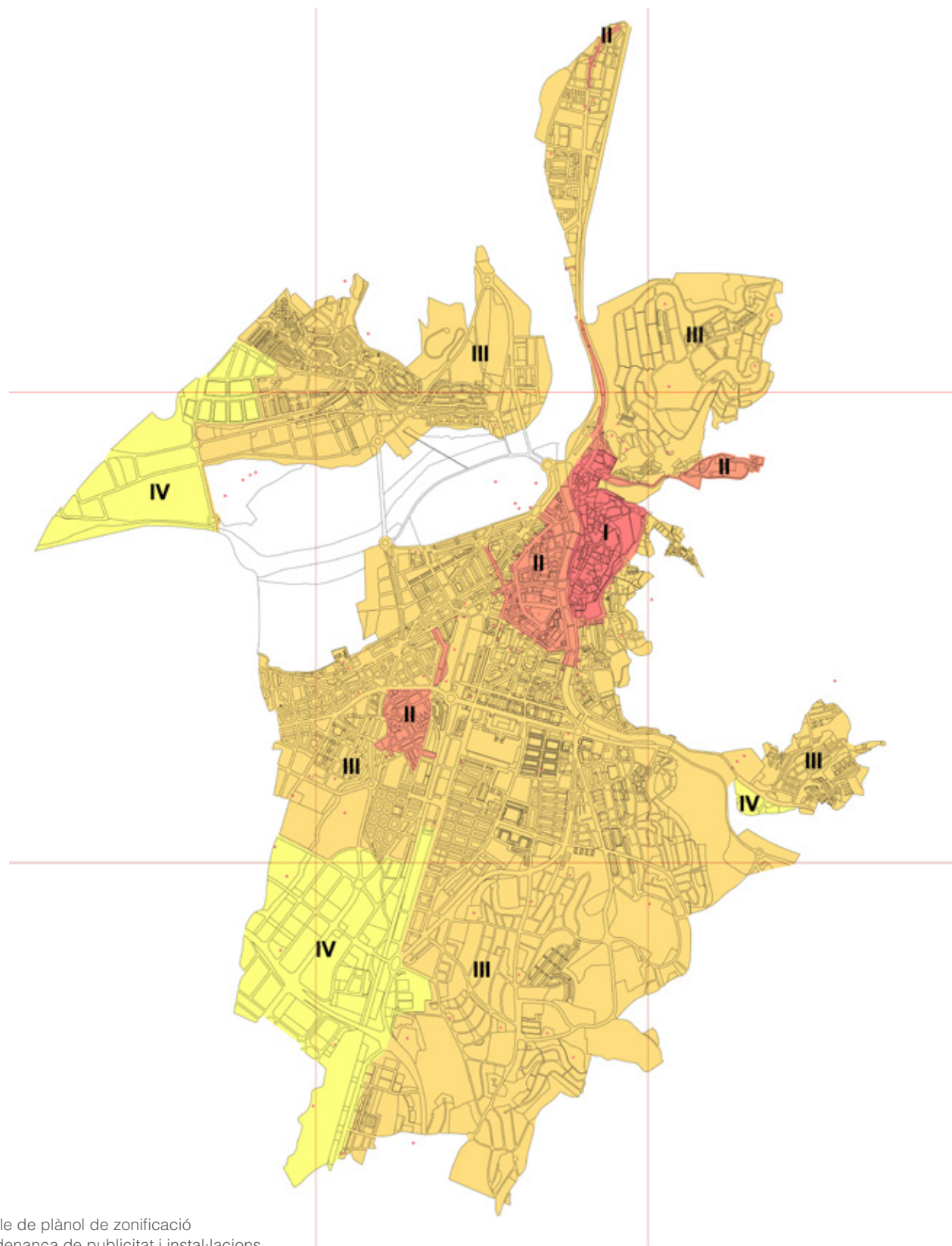
El compliment de l'ordenança es podrà exigir a l'hora de sol·licitar qualsevol llicència d'activitats, de publicitat o d'ocupació de l'espai públic. Així mateix, es podrà exigir a l'hora de sol·licitar qualsevol llicència d'obres que tenguin una repercussió en el paisatge urbà.

Es proposa que l'ordenança sigui complementària a les proteccions patrimonials que puguin tenir els edificis o conjunts edificats, els comerços emblemàtics o altres elements historicoartístics. L'ajuntament podrà elaborar un catàleg de locals emblemàtics o arrelats en el municipi que puguin ser exclosos de l'aplicació total o parcial de l'ordenança o, d'altra banda, especificar que aquesta no sigui d'aplicació en els comerços i locals amb una antiguitat determinada, sempre que mantenguin elements històrics, artesanals o singulars.

1.2.1. Zonificació

L'ordenança pot determinar també el seu grau d'aplicació elaborant una zonificació del municipi. Aquesta zonificació pot suposar establir una jerarquia de majors o menors restriccions segons on es trobi situat un edifici o un establiment. És a dir, pot ser lògic que en un municipi on hi hagi, per exemple, un nucli històric i un polígon industrial, s'estableixin nivells de comunicació diferents per a cada zona.

Per tant, és probable que en un mateix municipi, l'ajuntament, gràcies al seu coneixement territorial, pugui determinar diferents unitats de paisatge. Cada unitat de paisatge tindrà les seves característiques particulars, la qual cosa pot suposar que s'estableixin variacions o ajusts en alguns apartats de l'ordenança.

Exemple de plànol de zonificació de l'ordenança de publicitat i instal·lacions publicitàries de l'Ajuntament de Girona.

Es proposen, com a referència, les zones següents:

- Zona I.** Zones d'especial protecció, com pot ser el nucli històric. En aquesta zona les restriccions seran més grans per tal de conservar i potenciar els elements patrimonials existents.
- Zona II.** Conjunts d'edificis o espais públics d'especial atenció, a causa del seu grau de protecció patrimonial.
- Zona III.** Zona eixample o zones intenses.
- Zona IV.** Zona urbana perifèrica o zones extenses.
- Zona V, VI, etc.** Zones singulars a causa de la forta presència d'una activitat determinada, com pugui ser la turística, la industrial, la comercial, etc.

1.3. RECURSOS DE GESTIÓ

1.3.1. Actuacions per millorar el paisatge

Per incentivar que els particulars participin en la millora del paisatge urbà, es poden seguir les vies següents:

Subvencions i ajuts: l'ajuntament pot atorgar subvencions o ajuts als particulars que vulguin fer reformes en les quals es millori la imatge dels edificis i les seves façanes, tot complint amb les directrius establertes en l'ordenança reguladora del paisatge urbà corresponent. Es recomana prioritzar aquestes subvencions en actuacions que afectin el total de l'edificació, i no només una part d'aquesta.

Sancions: l'ajuntament pot sancionar els propietaris d'edificis i establiments on s'hagin fet actuacions sense llicència que no compleixin amb les directrius establertes en l'ordenança reguladora del paisatge urbà, un cop aprovada aquesta.

Inversions: l'ajuntament pot fer actuacions destinades a millorar el paisatge urbà, que es poden finançar amb les taxes obtingudes per part dels particulars que sol·licitin llicències per a la instal·lació de publicitat.

Divulgació: l'ajuntament pot divulgar entre els ciutadans les bones pràctiques que són necessàries per conservar i potenciar un espai públic de qualitat.

1.3.2. La Comissió de Paisatge Urbà

Per respectar i potenciar un paisatge urbà de qualitat, és interessant la creació d'una comissió de paisatge urbà, formada per tècnics amb contrastada experiència en la matèria, que seria l'encarregada de fer un seguiment i avaluar el compliment i la interpretació de l'ordenança reguladora del paisatge urbà respectiva.

A més, aquesta comissió també podria tenir la funció d’atorgar les autoritzacions pertinents i es podria reunir periòdicament per debatre sobre accions encaminades a millorar la imatge de l’espai públic.

1.3.3. Els estudis de paisatge

L’ajuntament pot elaborar estudis exhaustius dins àmbits concrets del seu municipi, per tal de conèixer els valors intrínsecs que s’han de potenciar i les mancances o problemes que s’haurien de reduir o eliminar en una determinada zona.

D’aquesta manera, es pot establir una regulació més específica dins alguns àmbits concrets que tenguin un especial interès a causa dels seus valors arquitectònics, històrics, artístics, naturals, etc., tot marcant unes línies d’actuació que puguin ajudar a mantenir o recuperar la identitat d’aquestes zones.

1.4. EL MANTENIMENT

Es recomana que l’ajuntament exigeixi un manteniment permanent i continuat de tots els elements presents a les façanes dels edificis per part dels seus propietaris, sens perjudici de l’obligació del propietari de mantenir l’immoble en condicions de seguretat, salubritat i ornament públic.

Els elements arquitectònics com ara paraments, ornaments, emmarcaments, cornises, balcons, terrasses, baranes, etc. s’han de mantenir nets i constructivament sans, sense pintades, grafitis, cartells, adhesius o elements similars, i sense elements obsolets adossats.

Es recomana que l’ajuntament exigeixi un manteniment permanent i continuat de tots els elements presents a les façanes dels edificis.

Els elements arquitectònics s’han de mantenir nets i constructivament sans, sense pintades, grafitis, cartells, adhesius o elements similars.

2. L'EDIFICACIÓ

2.1. LA COMPOSICIÓ ARQUITECTÒNICA DE LES FAÇANES

Definició: s'entén per *façana*, a l'efecte d'aquest manual, el conjunt de paraments verticals i elements arquitectònics de tancament d'un edifici que el planejament urbanístic preveu que quedin vists. La façana es divideix en parament (part massissa) i buits arquitectònics.

Les consideracions descrites a continuació també són aplicables a la façana interior de les plantes porticades.

Es proposa que, davant qualsevol possible actuació parcial en un edifici existent, sigui de reforma, de rehabilitació, d'instal·lació d'elements d'identificació, etc., **es mantengui la composició arquitectònica original de l'edifici**, respectant els ritmes arquitectònics, els paraments, els buits i els elements ornamentals. Cal remarcar que la planta baixa forma part de la façana d'un edifici i, per tant, s'ha de preservar la relació compositiva que s'estableix entre aquesta i el conjunt de l'edifici.

A més, s'aconsella evitar els elements afegits amb la finalitat d'unificar els buits de façana, i se n'ha de conservar el caràcter individualitzat. La instal·lació d'elements d'identificació o d'altres no hauria de suposar la pèrdua d'imatge del buit ni de la relació compositiva d'aquest amb els altres buits o amb la resta de la façana.

Les noves intervencions puntuals en façanes que hagin sofert prèviament una transformació que hagi trencat la seva composició arquitectònica hauran de tenir com a objectiu la recuperació de la configuració general originària de l'edifici.

Quan el retorn a l'estat original sigui inviable, per exemple per raons estructurals, restituir l'ordre arquitectònic alterat significarà dotar la façana, puntualment alterada, d'una configuració compositiva que harmonitzi novament amb el conjunt, i s'aproximi tant com sigui possible a la composició general originària de l'edifici.

Per tal de **conservar el teixit urbà**, en el cas d'unions parcials o globals d'unitats edificatòries diferents, no s'hauria de permetre l'homogeneïtzació de les dues façanes, sobretot pel que fa a la planta baixa, sinó que s'ha de preservar la diversitat dels diferents fronts de façana. D'aquesta manera, s'evita perdre els ritmes parcel·laris i es manté part de la identitat del barri i la riquesa de la diversitat arquitectònica.

2.1.1. Homogeneïtat dels elements de les façanes

El manteniment de la composició arquitectònica també engloba la conservació de l'homogeneïtat prevista en el **projecte constructiu original**, tant pel que fa al cromatisme com als materials, les textures i la morfologia dels elements.

En general, les baranes, les persianes, les fusteries, els tendals, etc. d'una mateixa unitat constructiva, sigui en façana interior o exterior, s'han de conservar quan siguin originals i han de mantenir una homogeneïtat o coherència formal. Per conservar aquesta homogeneïtat, es recomana regular les actuacions de substitució i instal·lació de fusteries, persianes, tendals, etc., i s'ha d'exigir la presentació d'un projecte que atengui a criteris d'integració general.

2.2. EL PARAMENT DE FAÇANA

Definició: s'entén com a *parament de façana* la part opaca o massissa de la composició arquitectònica d'una façana. Els murs cortina o similars, a l'efecte d'aquest manual, s'entendran com a parament de façana.

El parament de façana s'ha de mantenir en bon estat de conservació i, en general, **lliure d'elements adossats**, amb l'excepció dels elements permesos en l'ordenança reguladora del paisatge urbà corresponent. La incorporació de materials aliens a l'arquitectura, com poden ser plafons o pintures amb colors corporatius, alteren la visió general de l'edifici i, en conseqüència, generen un impacte negatiu en el paisatge urbà.

En relació amb aquest aspecte, es recomana que, sobretot en les zones d'especial protecció, l'ajuntament pugui disposar d'una **carta de colors permesos** que s'integrin en l'entorn i evitin distorsions cromàtiques.

Cal evitar els recobriments, tractaments o similars que ocultin elements característics i originals de l'edifici, com escuts, motlures, marquesines, pilars, inscripcions, estucats, etc.

Finalment, cal destacar que es consideren agents contaminants del paisatge urbà els grafitis i altres pintades sobre les façanes dels edificis.

Es proposa que, davant qualsevol possible actuació parcial en un edifici existent, es mantingui la composició arquitectònica original de l'edifici.

2.2.1. Maquinària i instal·lacions en el parament de façana

Definició: s’entén per *maquinària i instal·lacions en el parament de façana*, a l’efecte d’aquest manual, els aires condicionats, les antenes, les alarmes, les plaques solars i altres aparells similars, així com els seus conductes, elements auxiliars i tot el cablejat en general, que s’ubiquin en les façanes dels edificis i siguin visibles des de l’espai públic.

Consideracions generals

En les obres que afectin la façana s’hauran d’eliminar els elements obsolets, ja que generen brutícia i, moltes vegades, sensació d’abandó. Els elements en ús s’haurien d’endreçar i amagar el màxim possible.
En general, s’ha d’evitar passar instal·lacions, i adossar maquinària, per la façana.

El cablejat

Sempre que hi hagi conduccions soterrades prèvies, les obres que afectin la façana haurien de preveure el pas del cablejat per aquestes reserves d’espai.

En el cas que les obres afectin també la urbanització, se suggereix exigir el soterrament de les instal·lacions.
En el cas que sigui necessari passar el cablejat per la façana, es recomana aplicar els criteris següents:

- El cablejat només hauria de passar, pel que fa al seu desplegament horitzontal, per l’encontre entre la planta baixa i la resta de l’edifici o per la cornisa superior.
- El cablejat i les instal·lacions, pel que fa al seu desplegament vertical, s’hauria de situar en la línia de l’encontre entre unitats constructives diferents.
- El cablejat i les instal·lacions han de ser el més rectilínies possible i, sempre que sigui possible, haurien d’estar endreçades en un sol manat.
- Es poden utilitzar balcons, cornises i relleus per intentar ocultar el cablejat. També hi ha la possibilitat d’utilitzar canalitzacions integrades en la façana.

S’hauria d’evitar el cablejat desendreçat i les màquines de climatització instal·lades a les façanes.

Les plaques, les alarmes i similars

Es recomana no permetre la incorporació de plaques publicitàries d’alarmes o altres elements similars en el parament de façana.

Les màquines de climatització

Les màquines de climatització s’han de situar, de forma general, en la coberta de l’edifici, i se n’ha d’evitar la implantació en la façana, ja que es tracta d’un agent contaminant del paisatge urbà.
Si per qüestions tècniques es justifica la impossibilitat d’ubicar les màquines a la coberta de l’edifici, aquestes s’haurien de situar ocultes i integrades en la solució de façana, per ser pràcticament imperceptibles des de l’espai públic. En aquests casos, es pot valorar la possibilitat d’ubicar-les darrere gelosies existents o integrades a les fusteries, dins el buit arquitectònic, amb la reixa de ventilació alineada amb aquestes, i integrada tant compositivament com cromàticament. Només en darrera instància, es pot valorarla instal·lació de les màquines en el paviment dels balcons o terrasses, ocultes darrere la barana.

En el cas d’integrar les màquines amb les fusteries, pel que fa als locals en planta baixa, se suggereix que les reixetes o altres elements d’expulsió d’aire formin un sol element amb el rètol identificador. L’expulsió de l’aire s’hauria de situar, per evitar molèsties als vianants, a una altura superior a 2,50 m respecte a la cota de la vorera corresponent. A més, la direcció de l’aire expulsat en cap cas hauria de ser de dalt cap a baix.

Es suggereix que les reixetes de les màquines de climatització formin un sol element amb el rètol identificador.

2.3. ELS BUITS ARQUITECTÒNICS

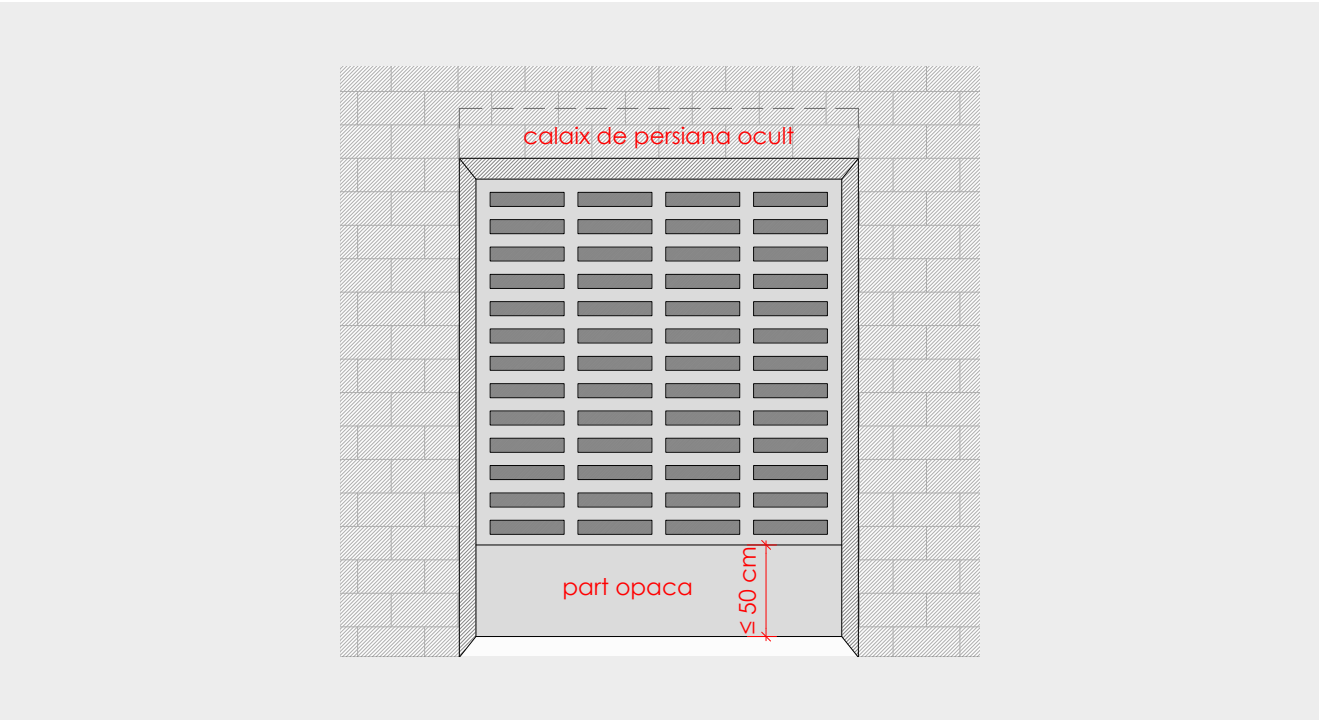
Definició: s’entén per *buits arquitectònics d’un edifici*, a l’efecte d’aquest manual, les parts de la composició arquitectònica de la façana on s’estableix la relació entre l’interior i l’exterior d’un edifici. Són buits arquitectònics les finestres, els accessos, els aparadors, les tribunes, etc. En general, tots els buits arquitectònics, i els elements que els componen, d’un mateix edifici formen part d’una unitat compositiva. Alterar els buits arquitectònics, per exemple modificant-ne les dimensions i proporcions, sense un projecte arquitectònic global, afectarà negativament la visió conjunta de l’edifici. Dins els buits arquitectònics se situen les fusteries de l’edifici i els tancaments dels locals.

2.3.1. Fusteries i tancaments

Definició: s’entén per *fusteries i tancaments*, a l’efecte d’aquest manual, els elements de separació entre l’espai interior i l’exterior d’un edifici continguts dins el buit arquitectònic. Les fusteries solen estar compostes per una superfície predominant de vidre transparent sostinguda per un element lleuger de fusta, metall o similar. D’altra banda, els tancaments, normalment de fusta o metall, se solen fer amb persianes. En les actuacions de noves instal·lacions o substitució de fusteries i tancaments de locals, es recomana que es tengui en compte el que s’indica a continuació.

Consideracions generals

En general, les fusteries i els tancaments de tots els buits arquitectònics d’un edifici han de respondre a un mateix criteri de col·locació, disseny, material i color, creant una relació harmònica entre aquests.

Recomanacions de disseny dels tancaments dels locals – Esquema gràfic.

Per mantenir la identitat i la composició de l’edifici s’intentarà mantenir les fusteries i els tancaments que siguin originals. La incorporació de fusteries i tancaments en un edifici haurà de respondre a un projecte global que respecti i tengui en compte els cromatismes, la composició i els materials existents a la façana de l’edifici.

Ubicació

Les fusteries i els tancaments s’haurien de col·locar endarrerits respecte al pla de façana, per tal de deixar lliure el brancal i entendre la forma i la profunditat de les obertures que componen l’edifici.

Cromatisme i materials

Les fusteries i els tancaments no s’haurien de pintar amb colors corporatius o aliens a l’edifici. Aquests elements han d’harmonitzar amb els colors existents en la composició de l’edifici. En les zones d’especial protecció es recomana la utilització de fusteries metàl·liques de color obscur o de fusta.

Disseny i forma

S’haurien d’evitar les dimensions excessives de perfils o decoracions alienes que puguin disminuir l’entrada de llum natural i la visibilitat de l’interior del local. Es recomana que les fusteries siguin el màxim de transparents possible, evitant que es puguin cegar amb vinils o similars, per crear una bona relació entre l’interior i l’exterior del local.

Per mantenir la identitat i la composició de l'edifici es recomana mantenir les fusteries i els tancaments que siguin originals.

Es suggereix que el tancament dels locals sigui mitjançant un sistema de persianes calades que permeti intuir l'interior de l'establiment durant l'horari no comercial.

Amb aquesta mateixa idea, se suggereix, sobretot pel que fa a les zones d'especial protecció, que el tancament dels locals sigui mitjançant un sistema de persianes calades de tipus enrotllable ocult, que permeti que aquests elements no siguin perceptibles durant l'horari comercial i que, a més, permeti intuir l'interior del comerç, o mostrar-ne els productes, durant l'horari no comercial. A més, les persianes calades són una bona manera d'evitar els grafits.

No es recomanen les persianes de tipus ballesta, ja que sovint sobresurten del pla de la façana, ocupant la via pública en zones de pas, o s'ubiquen als brancals desconfigurant a visió general del buit arquitectònic.

Identificació i comunicació

Es desaconsella la utilització del buit arquitectònic com a element identificador més enllà del que s'indica en aquest manual, per evitar així pintar les persianes, envinilar excessivament els aparadors, etc., ja que són sistemes de comunicació que poden ser agressius per al paisatge urbà.

2.3.2. Instal·lació de màquines expenedores i caixers automàtics

Definició: s'entén com a *màquines expenedores* i *caixers automàtics*, a l'efecte d'aquest manual, les instal·lacions ubicades a les façanes dels edificis que subministren un producte o servei que s'obté mitjançant l'accionament de qualsevol tipus de mecanisme.

Consideracions generals

A causa del seu gran impacte visual, s'hauria d'evitar la instal·lació de màquines expenedores a les façanes dels edificis que confrontin amb un vial o espai públic, sobretot pel que fa a les zones de protecció i als edificis o entorns patrimonials, amb l'excepció, si escau, dels caixers automàtics.

En el cas d'autoritzar aquest tipus d'elements, es recomana integrar-los a l'edificació amb els criteris que s'expliquen a continuació.

Ubicació

S'han d'ubicar dins els buits arquitectònics, en el pla de les fusteries, i en cap cas poden sobresortir de l'alineació de façana.

Disseny i forma

S'haurien d'integrar en la composició de les fusteries, intentant mantenir-ne la màxima transparència.

No han d'incloure elements lluminosos, més enllà dels necessaris exclusivament per al seu funcionament, ni elements sonors que puguin actuar de reclam.

Cromatisme

El cromatisme de les màquines expenedores ha d’harmonitzar amb el conjunt de l’edifici i amb les seves fusteries. Per això, s’han d’evitar els colors corporatius que tenen per finalitat generar un reclam per si mateix, ja que sovint generen una taca cromàtica en el conjunt de l’edifici.

Identificació i comunicació

Es pot permetre la identificació necessària per al funcionament de la màquina, que pot consistir en un element identificador ubicat dins aquesta, jeràrquicament inferior a la identificació, si n’hi ha, del local.

2.4. IL·LUMINACIÓ A LES FAÇANES DELS EDIFICIS

Definició: s’entén per *actuacions d’il·luminació a les façanes dels edificis*, a l’efecte d’aquest manual, les accions encaminades a destacar lluminosament la façana d’un edifici, sigui totalment o de manera fraccionada o parcial.

Consideracions generals

S’aconsella evitar les actuacions d’il·luminació ornamental en les façanes dels edificis, llevat de casos excepcionals en què quedi justificat per l’interès arquitectònic o històric de l’edifici. En els edificis susceptibles de ser il·luminats, es recomana exigir la presentació d’un projecte d’il·luminació, que ha de ser aprovat per l’òrgan competent corresponent. A l’hora d’aprovar el projecte d’il·luminació corresponent, se suggereix que es tenguin en compte, entre d’altres, els aspectes següents:

En general i respecte al seu entorn:

- La il·luminació d’un edifici ha de respectar l’entorn on se situa i el medi nocturn, i evitar la contaminació lumínica.
- El projecte d’il·luminació ha de justificar la necessitat d’il·luminar l’edifici, la qual ha d’atendre a valors d’identitat o patrimonials, i en cap cas utilitzar el sistema d’il·luminació com a reclam publicitari.
- El projecte d’il·luminació ha d’atendre a criteris de sostenibilitat i eficiència energètica.
- Una intensitat lumínica elevada, els efectes lumínics dinàmics i les il·luminacions cromàtiques són agents contaminants del paisatge urbà i, per tant, s’haurien d’evitar.
- Les il·luminacions no poden crear molèsties, com enlluernaments o parpellejos, als vianants o als usuaris de l’edifici.

En concret i respecte al mateix edifici:

- La il·luminació global d’un edifici ha de pretendre ressaltar l’edifici en el medi nocturn d’una manera elegant, intentant reproduir-ne la visió diürna i evitant al màxim les «ombres artificials» i «teatralitzar» l’edifici.

S'aconsella evitar les actuacions d'il·luminació ornamental en les façanes dels edificis, llevat de casos excepcionals en què quedi justificat per l'interès arquitectònic o històric de l'edifici.

- Els punts de llum han de quedar integrats a l'edificació i ser quasi imperceptibles en l'horari diürn.
- Les il·luminacions haurien d'atendre a una idea global d'il·luminació, tenint en compte les diferents parts de l'edifici, la relació buit/ple, les ombres per contrast, els punts singulars, etc.

Per altra banda, s'hauria d'exigir autorització expressa en les actuacions d'il·luminació puntual per a esdeveniments o per a mappings.

2.5. LES MITGERES DELS EDIFICIS

Definició: s'entén per *mitgera*, a l'efecte d'aquest manual, el parament vertical d'una edificació que el planejament no considera com a façana i que és visible des de l'espai públic, encara que la seva continuïtat s'interrompi, en part o totalment, per patis de llum o de ventilació.

Es diferencien dos tipus de mitgeres:

- Mitgera consolidada: la mitgera permanent fruit d'un canvi en la normativa urbanística.
- Mitgera no consolidada: la mitgera temporal que espera l'adhesió d'un edifici veí.

L'ajuntament hauria de fomentar que les mitgeres, tant consolidades com no consolidades, disposin d'aïllament tèrmic i d'un acabat propi de façana, amb una composició que homogeneïtzi amb el conjunt format per les façanes de l'edifici.

Es recomana que les mitgeres disposin d'un acabat propi de façana, amb una composició que homogeneïtzi amb el conjunt format per les façanes de l'edifici.

2.6. ELEMENTS SUPERPOSATS A L'ARQUITECTURA

2.6.1. Instal·lació de tendals

Definició: s'entén com a *tendal*, a l'efecte d'aquest manual, l'element sortint respecte al pla de façana i que hi està ancorat, amb la funció de protegir del sol, constituït per una estructura plegable, en cap cas fixa o rígida, revestida de lona o teixits similars.

En les actuacions de noves instal·lacions o substitució de tendals, es recomana que es tenguí en compte el que s'exposa a continuació.

Consideracions generals

- La seva instal·lació no pot alterar les característiques arquitectòniques de l'edifici, i no es poden ocultar els elements singulars o ornamentals.
- En els edificis històrics, la implantació d'aquests elements no pot desvirtuar-ne el valor patrimonial.
- Els tendals són elements de protecció solar; per tant, no s'haurien d'utilitzar exclusivament com a reclam comunicatiu.
- Els tendals haurien de ser homogenis en un mateix establiment i/o edifici, i haurien de tenir la mateixa ubicació, forma, color i composició.
- Es poden establir normes d'homogeneïtzació complementàries, com per exemple determinar uns colors permesos segons la zona.
- A causa del seu impacte visual, es poden prohibir en algunes zones. També es pot regular el nombre màxim de tendals autoritzats per a cada establiment.
- S'ha de valorar l'amplada del vial en el moment de concedir l'autorització per a la instal·lació de tendals. En general, se n'hauria d'evitar la col·locació en carrers amb un ample inferior a 5 m.

Ubicació i dimensions

- Els tendals s'haurien d'ubicar dins el buit arquitectònic.
- En el cas de locals en planta baixa, i sempre que l'alçada no en permeti la ubicació en el buit arquitectònic, se'n pot permetre la ubicació en el parament de façana, sobre el buit arquitectònic. En aquest cas, es recomana que l'amplada del tendal no superi l'amplada del buit arquitectònic.
- La volada màxima del tendal estarà regulada en relació amb l'amplada de la vorera.
- Se suggereix deixar un ample mínim de pas de 60 cm a la vorera lliure de la invasió del tendal i permetre una volada màxima de 3 m.
- Es recomana deixar una alçada lliure de pas per sota del tendal de 2,50 m, que es podria reduir fins a 2,20 m per afavorir que el tendal se situï dins el buit arquitectònic.
- Les barres tensores i altres elements auxiliars del tendal també han de respectar aquesta alçada lliure de pas.

Disseny i forma

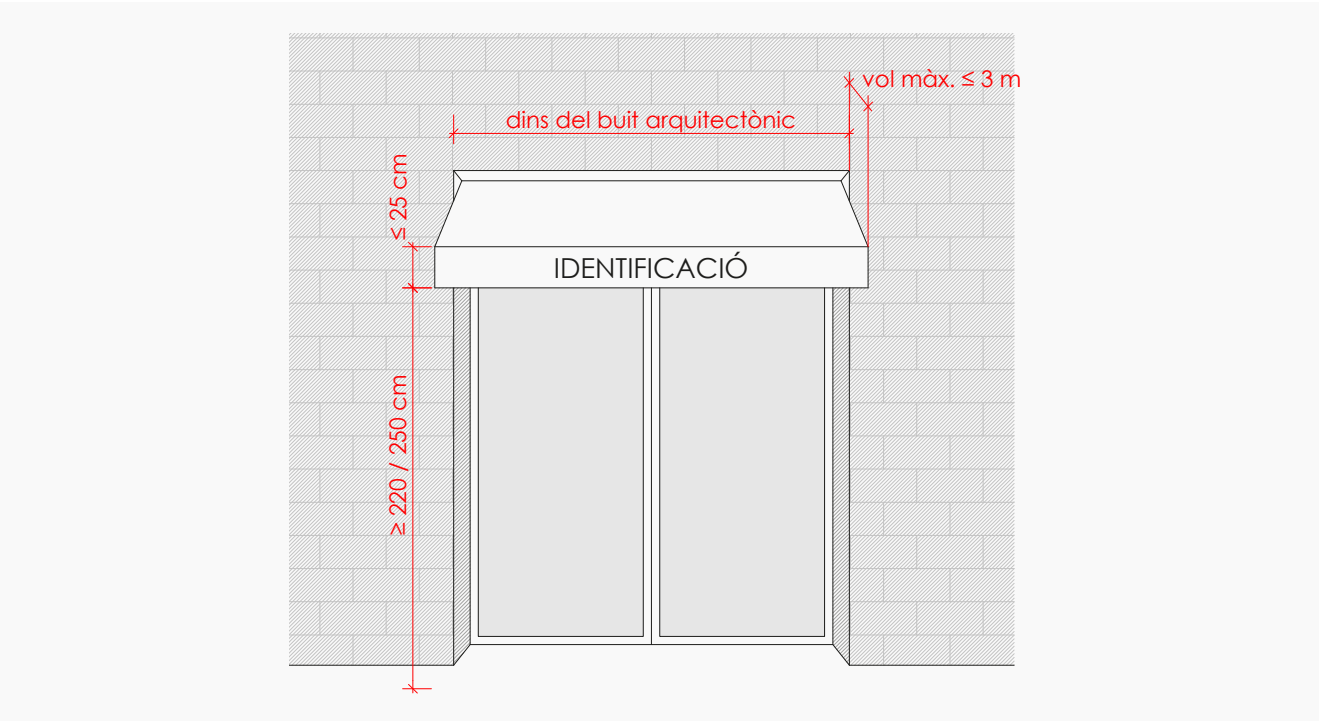
- Els tendals haurien de ser plegables, amb la mínima estructura possible i majoritàriament de material tèxtil o similar.
- Es considera que els tendals sense faldó s'integren millor en el paisatge urbà, però en el cas de la necessitat d'identificar l'establiment, es pot valorar la possibilitat de permetre un faldó amb una alçada màxima de 25 cm.
- Se suggereix utilitzar colors que s'integrin amb l'entorn i amb el valor arquitectònic de l'edifici, i evitar els colors corporatius intensos o cridaners.

Il·luminació

- S'haurien d'evitar els elements d'il·luminació incorporats en els tendals.

Identificació

- Els elements d'identificació ubicats en els tendals haurien de consistir exclusivament en la inscripció de lletres corpòries en el faldó. En el cas que un local disposi de diferents tendals, si es considera necessari, es poden establir condicions per evitar una reiteració excessiva del missatge.

Recomanacions de disseny dels tendals – Esquema gràfic.

Es recomana ubicar els tendals dins els buits arquitectònics, i no a sobre d'aquests.

Recomanacions de disseny de les marquesines – Esquema gràfic.

2.6.2. Instal·lació de marquesines

Definició: s'entén com a *marquesina*, a l'efecte d'aquest manual, la coberta lleugera i en volada, col·locada en la façana d'un edifici, generalment damunt l'accés d'aquest, i destinada a resguardar de la pluja les persones que entren o surten de l'edifici. En les actuacions de noves instal·lacions o substitució de marquesines, es recomana que es tenguí en compte el que s'indica a continuació.

Consideracions generals

- A causa de la seva peculiaritat i el seu gran impacte visual, **es recomana evitar la incorporació de marquesines als edificis existents**, especialment en els locals comercials.
- En el cas que l'ajuntament decideixi autoritzar la incorporació de marquesines, s'aconsella permetre una única marquesina per edifici, que coincideixi amb l'accés principal d'aquest.
- La seva instal·lació no pot alterar les característiques arquitectòniques de l'edifici ni ocultar els elements singulars o ornamentals.

Ubicació i dimensions

- La marquesina s'hauria de situar a l'accés principal.
- Les marquesines no han d'interferir en l'ús normal de la via pública.
- Se suggereix que l'amplada de la marquesina no superi l'amplada del buit arquitectònic.

Es suggereix permetre conservar les marquesines existents a edificis singulars, però limitar la instal·lació de noves marquesines.

- La volada màxima de la marquesina estarà regulada en relació amb l'amplada de la vorera. Se suggereix deixar un ample mínim de pas de 60 cm a la vorera lliure de la invasió de la marquesina i permetre una volada màxima de 2 m.
- S'aconsella deixar una alçada lliure mínima de pas de 2,50 m i permetre un cantell màxim de 20 cm.

Disseny i forma

- S'haurien d'utilitzar materials i cromatismes que s'integrin amb l'entorn i respectin el valor arquitectònic de l'edifici.
- L'estructura hauria de ser el més lleugera possible.

Il·luminació

- En el cas d'incorporar il·luminació, es proposa que aquesta estigui situada sota la marquesina i amb l'exclusiva finalitat d'enfocar l'accés.

Identificació

- Si les marquesines disposen d'identificació, es recomana que el missatge estigui compost per lletres soltes sense fons, incorporades en el cantell de la marquesina o en la part superior d'aquesta, amb una limitació d'alçada de 40 cm.
- El rètol identificador pot ser retroil·luminat.
- S'hauria d'evitar la incorporació de qualsevol altre element d'identificació o publicitat superposat a la marquesina, com puguin ser altres rètols o banderes.

3. LA IDENTIFICACIÓ I LA COMUNICACIÓ COMERCIAL

Definició d'identificació: s'entén per *activitat identificadora*, a l'efecte d'aquest manual, tota acció encaminada a difondre entre el públic la informació de l'existència d'una activitat determinada en el mateix indret on aquesta es du a terme.

Constitueixen ús d'identificació els missatges que indiquen la denominació social de les persones físiques o jurídiques, el seu logotip o l'exercici d'una activitat, sigui mercantil, industrial, professional o de serveis, exercida directament per aquestes persones a l'immoble on la identificació s'instal·li.

Definició de comunicació comercial: s'entén per *activitat de comunicació comercial*, a l'efecte d'aquest manual, tota acció encaminada a difondre entre el públic qualsevol informació, diferent de la d'identificació, relacionada amb una activitat determinada en el mateix indret on aquesta es du a terme, com per exemple horaris comercials, informació dels productes que s'ofereixen, serveis, informació de preus, informació d'ofertes i rebaxes, etc.

3.1. CONSIDERACIONS GENERALS DELS RÈTOLS IDENTIFICADORS

Definició: s'entén com a *rètols identificadors*, a l'efecte d'aquest manual, les instal·lacions, siguin adossades a la façana d'un edifici o instal·lades a l'espai lliure, destinades a informar el públic de l'existència d'una activitat en el mateix lloc en què aquesta es desenvolupa, sense que en cap cas puguin tenir finalitat publicitària. Els rètols identificadors haurien de contenir únicament el **nom i, si escau, el logotip i l'activitat de l'establiment** on s'ubiquen. S'ha d'evitar que continguin elements de comunicació comercial, o una altra informació, que pugui generar una imatge desendreçada i poc clara de l'establiment.

La instal·lació dels rètols no pot alterar les característiques arquitectòniques de l'edifici **ni pot ocultar-ne els elements singulars**, com poden ser motllures, galeries, balustrades, balconades, baranes, etc.

Els rètols haurien de ser **homogenis en dimensió, disseny i forma en tot l'establiment**. A més, en les actuacions de diferents locals d'una mateixa finca, es recomana crear un espai d'identificació homogeni en l'edifici, amb la finalitat de generar una composició coherent del conjunt.

L'ajuntament pot regular el nombre màxim d'elements d'identificació per a cada establiment. Es recomana **evitar la reiteració excessiva** i permetre únicament un sol element identificador per a cada accés a l'establiment o per a cada façana, segons el cas.

Els rètols identificadors haurien de contenir únicament el nom i, si escau, el logotip i l'activitat de l'establiment on s'ubiquen.

Els rètols identificadors haurien de contenir únicament el nom i, si escau, el logotip i l'activitat de l'establiment on s'ubiquen.

En el cas d’**establiments emblemàtics, edificis catalogats o entorns protegits**, els rètols haurien de respectar els cromatismes i materials existents, i evitar colors estridents o corporatius. A més, l’Ajuntament pot ser més restrictiu amb les dimensions màximes que s’hagin de permetre. Finalment, en aquests casos, es recomana que el rètol s’ubiqui, amb unes dimensions controlades, mitjançant serigrafies o similars en la part vidriada del buit arquitectònic o, en un segon cas, mitjançant lletres corpòries sense fons al parament de façana, al lateral del buit arquitectònic. En aquest darrer cas, se suggereix utilitzar materials nobles, com el metall, i evitar materials plàstics.

3.1.1. La il·luminació dels rètols identificadors

Se suggereix que els rètols identificadors puguin disposar d’il·luminació, sempre que el rètol i la il·luminació formin un sol element. Es proposen les opcions següents:

- Rètols amb retroil·luminació frontal: disposen d’un material translúcid en el frontal de les lletres, com per exemple metacrilat, que permet el pas de la llum interior.
- Rètols amb retroil·luminació difusa: el sistema d’il·luminació es col·loca ocult darrere les lletres, les quals són d’un material opac.

En el cas que l’ajuntament decideixi permetre algun altre tipus d’il·luminació, com la il·luminació projectada, aquesta s’haurà de limitar i s’haurà d’exigir que es trobi ben integrada dins el conjunt de l’edifici.

En tot cas, la il·luminació dels rètols no pot generar efectes, com parpellejos o similars, i la seva intensitat ha de se moderada per evitar crear enlluernaments o molèsties als vianants. A més, la il·luminació no pot disturbar els usuaris del mateix edifici o dels edificis pròxims, especialment quan aquests tinguin ús residencial, residencial públic, educatiu o sanitari.

Exemples de retroil·luminació frontal (esquerra) i difusa (dreta).

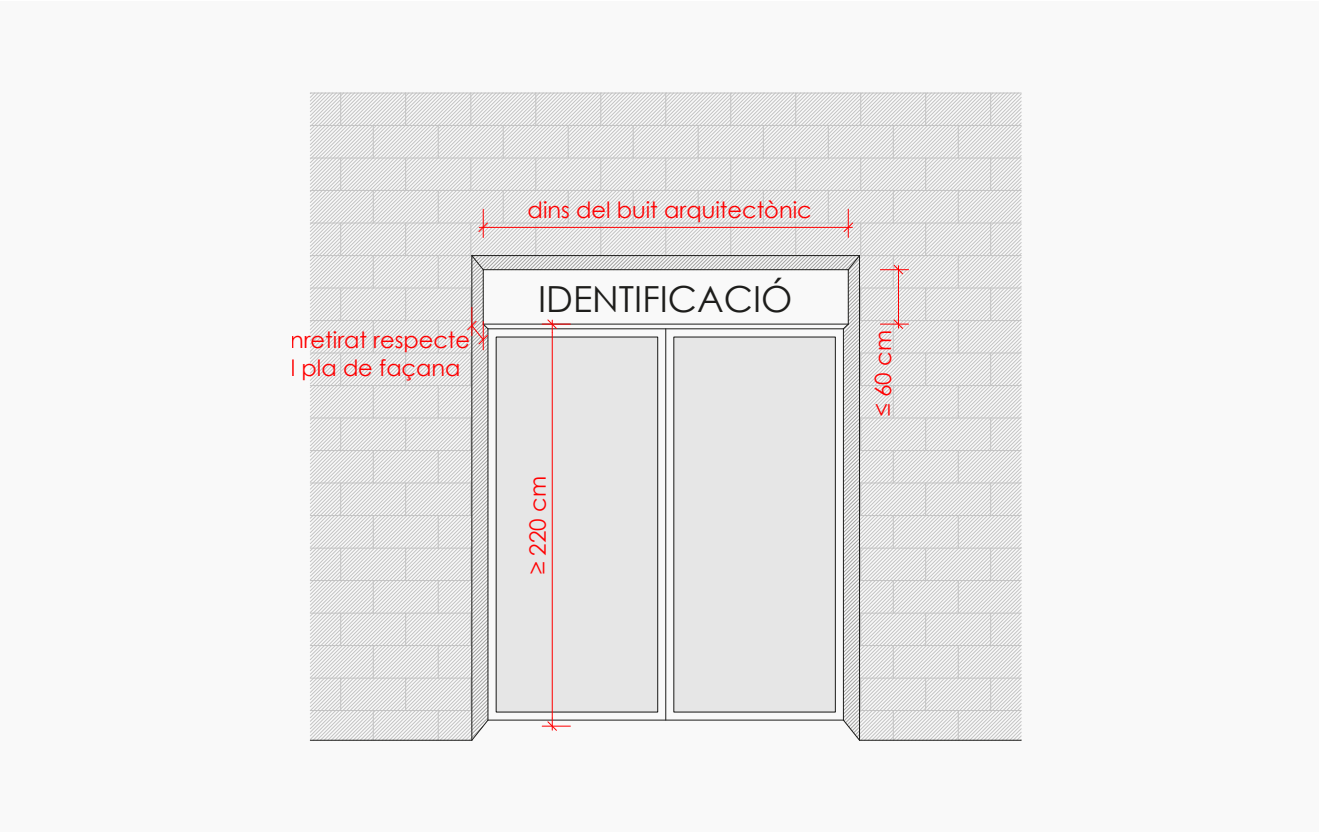
3.2. ELS RÈTOLS IDENTIFICADORS I LA COMUNICACIÓ COMERCIAL A LES PLANTES BAIXES

3.2.1. Rètols ubicats dins el buit arquitectònic

Es tracta dels rètols ubicats dins el buit arquitectònic, generalment a la part superior. És la manera preferent d’ubicar els rètols en les plantes baixes, a causa de la seva fàcil integració amb qualsevol tipus de composició. Es fan les consideracions que s’exposen tot seguit.

Ubicació

- S’han d’ubicar a la part superior del buit arquitectònic, adossats a les fusteries i enretirats respecte al pla de façana el màxim possible.
- L’alçada lliure mínima recomanada per sota del rètol, per a un accés correcte a l’establiment, és de 2,20 m.
- En el cas de no poder complir amb l’endarreriment mínim proposat respecte al pla de façana o amb l’alçada lliure mínima per sota del rètol, se suggereix que el rètol s’instal·li a la part vidriada de les fusteries mitjançant tècniques de gravat, serigrafia, envinilat o similars.

Recomanacions de disseny dels rètols ubicats dins el buit arquitectònic – Esquema gràfic.

Dimensions

- Per una correcta visualització i proporció respecte al buit arquitectònic, es considera que l'alçada màxima del rètol s'ha de fixar en 60 cm, sempre que aquest no superi un 20 % d'ocupació del buit arquitectònic.

Disseny i forma

- S'aconsella que la forma del rètol segueixi el llenguatge morfològic del buit arquitectònic. Per aquest motiu, la geometria del rètol s'ha d'adaptar a la geometria del buit.
- S'aconsella que el rètol estigui format, com a màxim, per dues línies de text.
- En edificis patrimonials, conjunts protegits o zones d'especial protecció, es recomana que el rètol sigui mitjançant gravats, serigrafies, vinils o similars a la part vidriada de les fusteries.

En els casos en què no es puguin complir les consideracions anteriors, es podrà optar per ubicar el rètol en el parament de façana segons els apartats següents.

Els rètols ubicats dins el buit arquitectònic s'haurien d'instal·lar adossats a la fusteria i enretirats respecte al pla de façana.

En zones d'especial protecció, es recomana que el rètol sigui mitjançant gravats, serigrafies, vinils o similars a la part vidriada de les fusteries.

3.2.2. Rètols ubicats sobre el buit arquitectònic

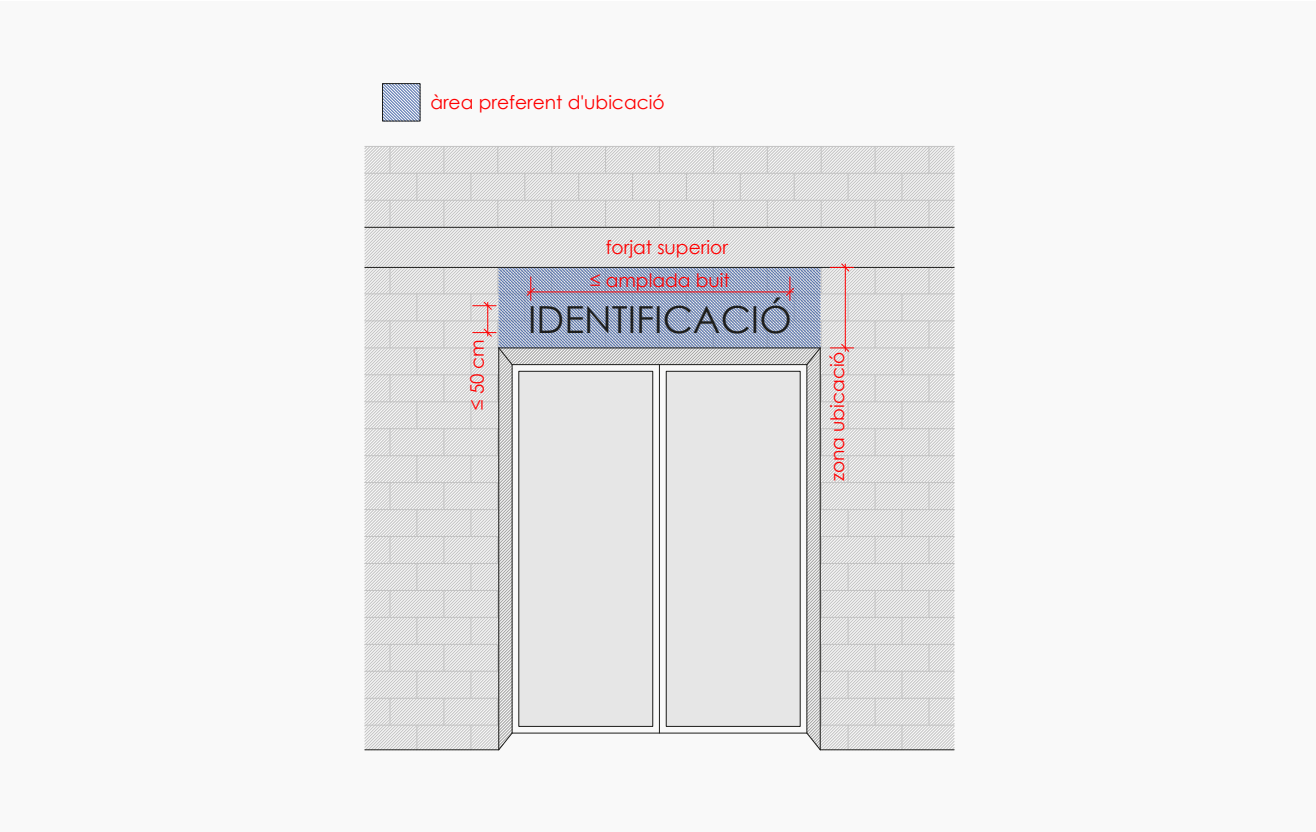
Es tracta dels rètols ubicats al parament de façana, paral·lels a aquest, sobre el buit arquitectònic. Es fan les consideracions que s’indiquen a continuació.

Ubicació

- S’han de situar dins l’espai comprès entre la part superior del buit arquitectònic i la cara inferior del forjat immediatament superior.

Dimensions

- L’ajuntament pot establir la volada màxima del rètol, que es recomana que no pugui ser superior a 10 cm.
- L’ajuntament pot establir l’alçada màxima del rètol, que es recomana que no pugui ser superior a 50 cm.
- L’amplada del rètol no hauria de ser mai superior a l’amplada del buit arquitectònic.

Recomanacions de disseny dels rètols ubicats sobre el buit arquitectònic – Esquema gràfic.

Disseny i forma

- Es recomana que aquest tipus de rètols estiguin formats per lletres i signes retallats sense fons, per aconseguir una millor integració en el parament de façana.
- L'ajuntament ha de valorar si es permeten altres solucions de tipus plafó o mixtes, sempre que respectin les altres condicions establertes.
- S'aconsella que el rètol estigui format, com a màxim, per dues línies de text.

Es recomana que els rètols ubicats sobre el buit arquitectònic estiguin formats per lletres i signes retallats sense fons.

L'amplada del rètol no hauria de ser mai superior a l'amplada del buit arquitectònic.

Els rètols ubicats sobre el buit arquitectònic s'haurien de situar dins l'espai comprès entre la part superior del buit arquitectònic i la cara inferior del forjat immediatament superior.

3.2.3. Rètols ubicats al lateral del buit arquitectònic

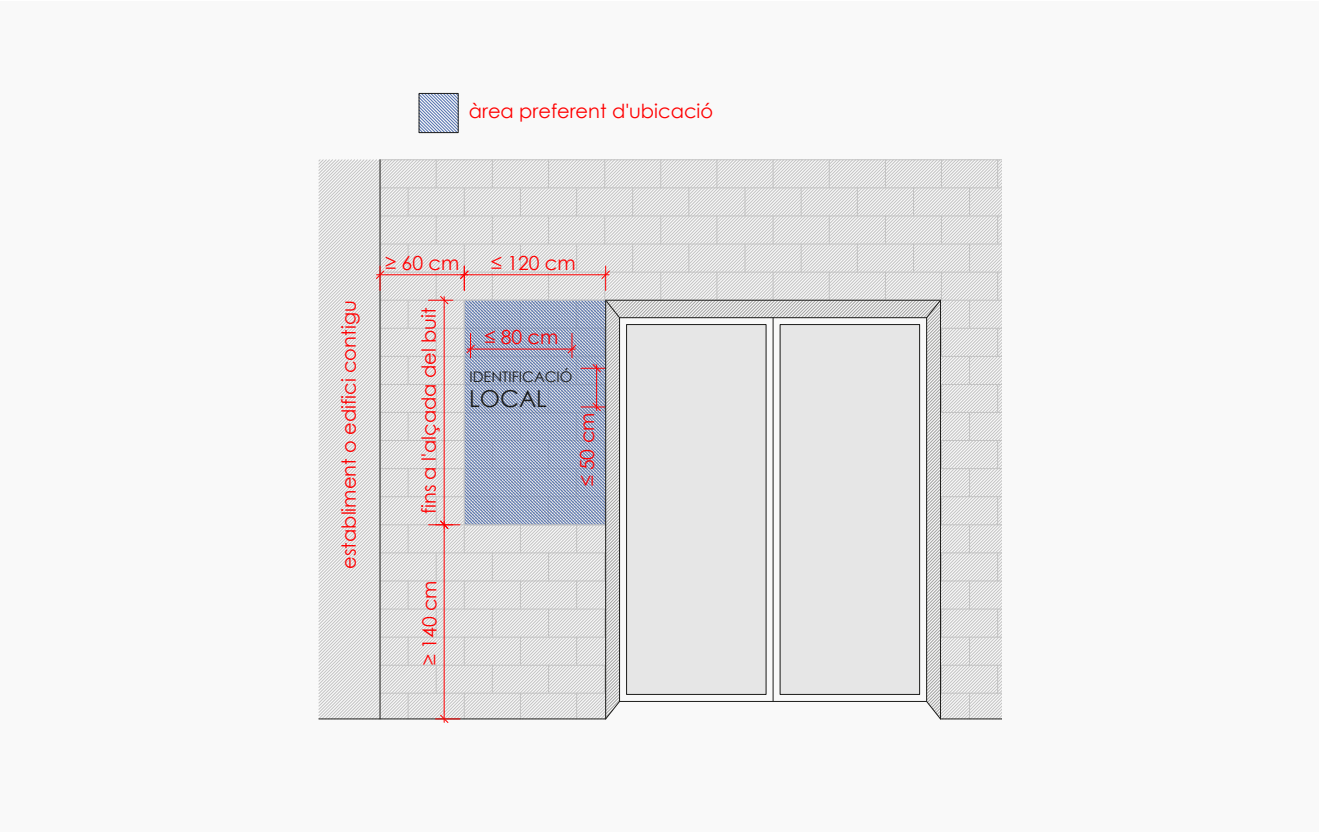
Es tracta dels rètols ubicats al parament de façana, paral·lels a aquest, al lateral del buit arquitectònic. Es fan les consideracions que s'exposen a continuació.

Ubicació

- S'han de situar a una alçada superior a 140 cm i sense sobrepassar l'alçada del buit arquitectònic.
- Per afavorir la visualització de l'accés a l'establiment, se suggereix que no se situïn a una distància superior a 120 cm d'aquest. A més, sempre que sigui possible, s'aconsella que se situïn a una distància mínima de 60 cm respecte als establiments o edificis contigus.

Dimensions

- L'ajuntament pot establir la volada màxima del rètol, que es recomana que no sigui superior a 5 cm.
- L'ajuntament pot establir l'alçada màxima del rètol, que es recomana que no sigui superior a 50 cm.
- L'ajuntament pot establir la longitud màxima del rètol, que es recomana que no sigui superior a 80 cm.

Recomanacions de disseny dels rètols ubicats al lateral del buit arquitectònic – Esquema gràfic.

Disseny i forma

- Es recomana que aquest tipus de rètols estiguin formats per lletres i signes retallats sense fons, per aconseguir una millor integració en el parament de façana.
- L'ajuntament ha de valorar si es permeten altres solucions de tipus plafó o mixtes, sempre que respectin les altres condicions establertes.
- S'aconsella que el rètol estigui format, com a màxim, per dues línies de text.

Es suggereix que els rètols ubicats al lateral del buit arquitectònic estiguin formats per lletres i signes retallats sense fons o, en cas de permetre's els plafons, que aquests hagin de ser transparents.

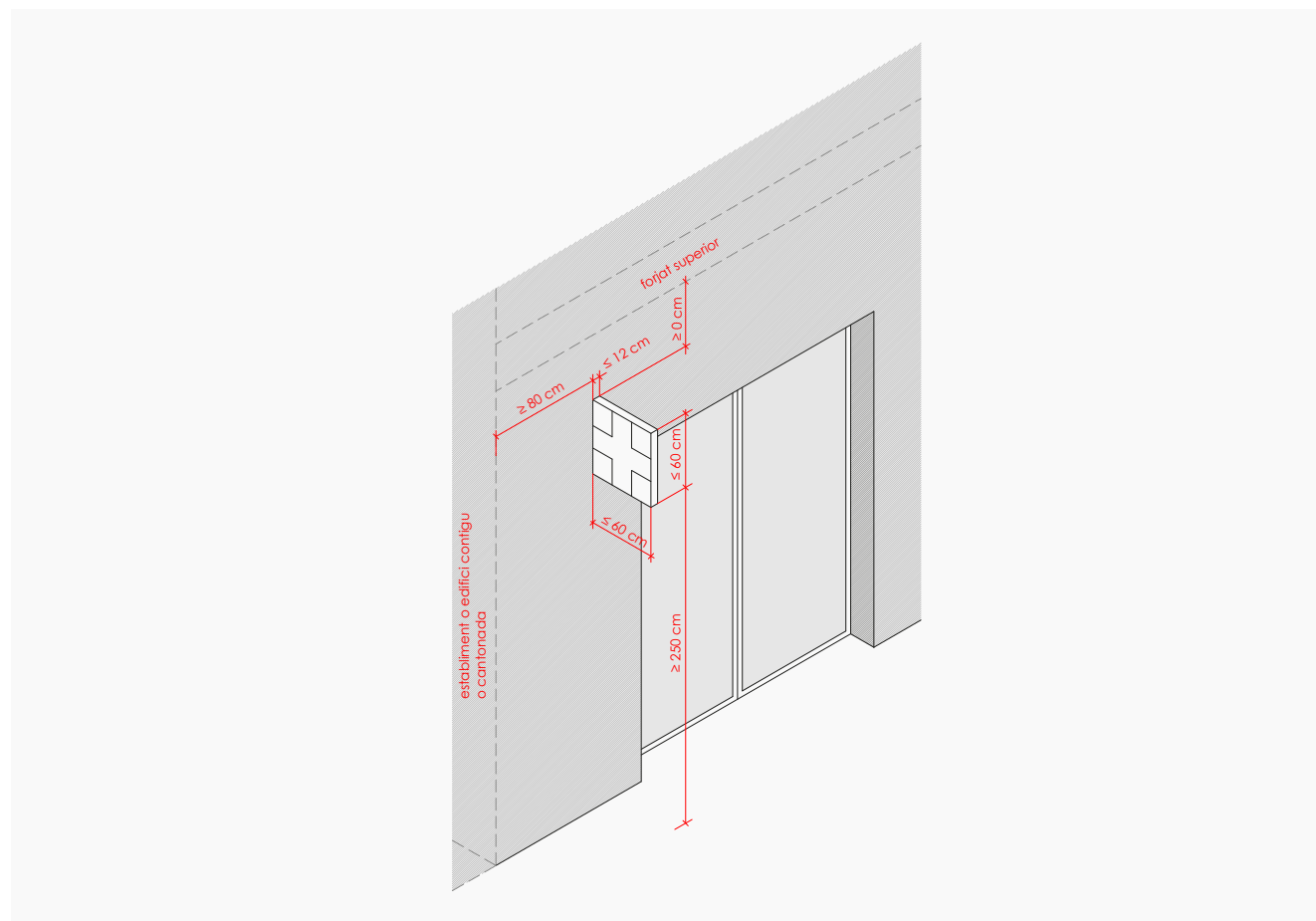
3.2.4. Rètols perpendiculars al pla de façana

Es tracta dels rètols ubicats al parament de façana, perpendiculars a aquest.
Es poden fer amb material rígid (rètols bandera) o amb material flexible (banderoles).

A causa del seu impacte visual, es recomana evitar la instal·lació d'aquest tipus d'elements, amb l'excepció dels locals destinats a usos d'equipament públic o d'equipament privat de caràcter assistencial o sanitari, com per exemple les farmàcies.

L'ajuntament pot decidir permetre aquest tipus de rètols també en altres establiments que s'hagin de destacar a causa del seu ús, com hotels i altres tipus d'allotjament, aparcaments públics i caixers automàtics, i també en casos concrets d'establiments que siguin poc visibles des de la via pública.

En tot cas, s'hauria d'evitar aquest tipus d'element en eixos comercials, en zones porticades i en edificis patrimonials, conjunts protegits o zones d'especial protecció.

Recomanacions de disseny dels rètols perpendiculars al pla de façana – Esquema gràfic.

En les excepcions permeses, es fan les consideracions que s'exposen tot seguit.

Ubicació

- Es recomana deixar una alçada lliure mínima per sota del rètol de 250 cm.
- Sempre que sigui possible, se suggereix que se situïn a una distància mínima de 80 cm respecte als establiments contigus o cantonades.
- La seva ubicació no hauria de sobrepassar el límit superior de la planta baixa.

Dimensions

- Es recomana una volada màxima d'entre 40 i 60 cm en relació amb l'amplada del carrer i la vorera.
- S'aconsella una alçada màxima entre 40 i 60 cm.
- Es recomana un gruix màxim de 12 cm.

Disseny i forma

- Es recomana que aquests elements tinguin una forma geomètrica senzilla, com pugui ser la forma rectangular o quadrada, i que tinguin un aspecte lleuger.
- L'estructura i l'ancoratge haurien de quedar integrats en el rètol i se n'hauria de minimitzar l'impacte visual el màxim possible.

Exemples de rètol bandera (esquerra) i banderola (dreta).

3.2.5. Plaques professionals o institucionals

Definició: s’entén com a *plaques professionals* o *institucionals*, a l’efecte d’aquest manual, les instal·lacions constituïdes per un suport rígid adossat a la façana de l’edificació, que serveixen per identificar les persones físiques o jurídiques que exerceixen la seva activitat en la mateixa edificació, normalment en una planta diferent de la planta baixa, sense que en cap cas puguin tenir finalitat publicitària. Es fan les consideracions que s’exposen a continuació.

Ubicació

- Només es poden ubicar a la planta baixa de l’edificació.
- Se’n recomana la ubicació al brancal del buit arquitectònic, en la fusteria d’accés o en el cancell. En el cas que es justifiqui la impossibilitat d’ubicació en les situacions detallades anteriorment, s’han de cercar altres solucions que atenguin a la composició de la façana pròximes a l’accés de l’edifici.

Dimensions

- Es recomana establir una dimensió màxima de placa de 40 cm d’ample i 20 cm d’alçada.
- Quan es tracti de plaques referents a institucions públiques, es pot permetre augmentar aquesta dimensió màxima.
- En cas d’ubicar-se al brancal del buit, l’amplada de la placa no pot superar la d’aquest.
- En el cas de plaques agrupades en un suport comú, l’ajuntament pot fixar una dimensió màxima d’aquest suport. D’aquesta manera, com més gran sigui el nombre de plaques agrupades, menor haurà de ser la dimensió màxima de cada una d’aquestes.

Es suggereix que les plaques professionals s’instal·lin a un suport comú i que tinguin totes elles un disseny i dimensions semblants.

Disseny i forma

- Es recomana que les plaques siguin de metall, d’acabats no brillants, o material transparent, prioritàriament vidre.
- En el cas que hi hagi més de quatre plaques professionals en el mateix accés de l’edifici, aquestes s’haurien d’agrupar en un suport comú.
- En el cas que hi hagi altres plaques a l’edifici, les noves plaques han de tenir una forma, un disseny i una dimensió similar a les existents. A més, s’han d’adossar a les altres ja existents, amb un suport comú i formant un conjunt harmònic.
- No es permet la il·luminació en aquest tipus d’element.

3.2.6. La comunicació comercial a la planta baixa

La comunicació comercial (maniquins, tòtems, cartells, pantalles, etc.), en general, hauria d’estar continguda dins els aparadors dels locals.

És important fomentar la transparència dels aparadors per afavorir una visualització correcta dels productes que s’ofereixen o de les activitats que es duen a terme.

En tot cas, l’activitat de comunicació comercial no hauria d’afectar el parament de façana de l’edifici ni l’espai públic confrontant. Com a excepció, l’horari comercial de l’establiment es pot ubicar als brancals dels buits arquitectònics o a la superfície vidriada de les fusteries mitjançant serigrafies o similars. Si l’ajuntament ho considera necessari, es pot permetre la ubicació de petits rètols i cartells desmuntables de comunicació a l’espai lliure, sempre que compleixin amb les consideracions exposades en l’apartat 5. L’ocupació de l’espai públic d’aquest manual.

L’horari comercial de l’establiment es podria ubicar a la superfície vidriada de les fusteries mitjançant serigrafies o similars.

És important fomentar la transparència dels aparadors per afavorir una visualització correcta dels productes que s'ofereixen o de les activitats que es duen a terme.

Comunicació comercial mitjançant pantalles

Definició: s'entén per *comunicació mitjançant pantalles*, a l'efecte d'aquest manual, la comunicació que es fa mitjançant qualsevol superfície, ubicada en locals o establiments, on es projectin imatges que puguin ser perceptibles des de l'espai públic.

Consideracions generals

- Només es poden instal·lar en establiments comercials.
- S'aconsella evitar que les pantalles puguin disposar de publicitat i permetre únicament l'activitat de comunicació comercial en relació amb l'establiment on es troben.
- L'ajuntament pot regular el nombre màxim de pantalles per a cada establiment.
- Es recomana permetre una única pantalla per a cada establiment.
- En les zones d'especial protecció i en els edificis protegits o catalogats, es recomana evitar la instal·lació de pantalles.

Ubicació

- Se n'hauria de permetre la ubicació únicament dins els aparadors.
- Es recomana que se situïn endarrerides un mínim d'un metre del pla interiorde la fusteria.
- L'ajuntament pot decidir no permetre la ubicació de pantalles en vies o carrers estrets.

Dimensions

- Se suggereix regular-ne la dimensió màxima en funció de l'endarreriment respecte al pla de la fusteria, i s'ha de complir la relació següent:
endarreriment (m) ≥ superfície pantalla (m²).

Altres consideracions

- S'hauria d'evitar que les pantalles puguin disposar de sistemes de so que puguin ser perceptibles des de l'espai públic.
- S'hauria d'evitar que les pantalles puguin provocar enlluernament o distorsions lumíniques.
- L'ajuntament pot fixar un horari de funcionament de les pantalles. S'aconsella que aquestes només puguin estar en funcionament durant l'horari d'activitat comercial de l'establiment.

La instal·lació de rètols a les plantes pis no hauria d'amagar o desvirtuar els elements singulars de l'edifici, com ara balconades, baranes, galeries, motllures, emmarcaments, etc.

3.3. ELS RÈTOLS IDENTIFICADORS A LES PLANTES PIS

Es tracta dels rètols identificadors situats en qualsevol planta que es trobi per sobre de la planta baixa. Es fan les consideracions que s'indiquen a continuació.

Consideracions generals

- En general, són rètols que tenen un impacte paisatgístic alt. Per aquest motiu, es recomana evitar-ne la instal·lació, amb l'excepció de zones de concentració d'edificis d'oficines com puguin ser polígons industrials o similars.
- No s'haurien de permetre en zones d'especial protecció, edificis catalogats i conjunts protegits.
- Per evitar una saturació comunicativa de l'edifici, aquests tipus de rètols no són compatibles amb els rètols en coronament de façana o en coberta.
- La seva ubicació no pot amagar o desvirtuar els elements singulars del buit arquitectònic o del parament de façana, com ara balconades, baranes, galeries, motllures, emmarcaments, etc.

Ubicació

Es proposen dues ubicacions possibles:

- Dins els buits arquitectònics. Per evitar una reiteració excessiva, es recomana intercalar buits amb rètols i buits sense rètols.
- En el parament de façana. Es recomana que en aquesta situació, la qual afecta més la visió global de l'edifici, es permeti un sol rètol per façana.

Dimensions

- L'ajuntament pot regular les dimensions màximes d'aquests tipus de rètols.
- Es recomana una alçada màxima de 60 cm i una volada màxima de 10 cm respecte al pla de façana.

Disseny i forma

- Se suggereix que els rètols en planta pis s'ubiquin, de forma preferent, dins el buit de façana, mitjançant serigrafies o similars en la superfície vidriada.
- En el cas de disposar de tendals, la identificació es podria pintar a la part tèxtil d'aquests.
- En el cas d'ubicar-se en el parament de façana, és recomanable que el rètol estigui compost de lletres corpòries sense fons.

Il·luminació

- Es recomana evitar la il·luminació dels rètols ubicats en planta pis.

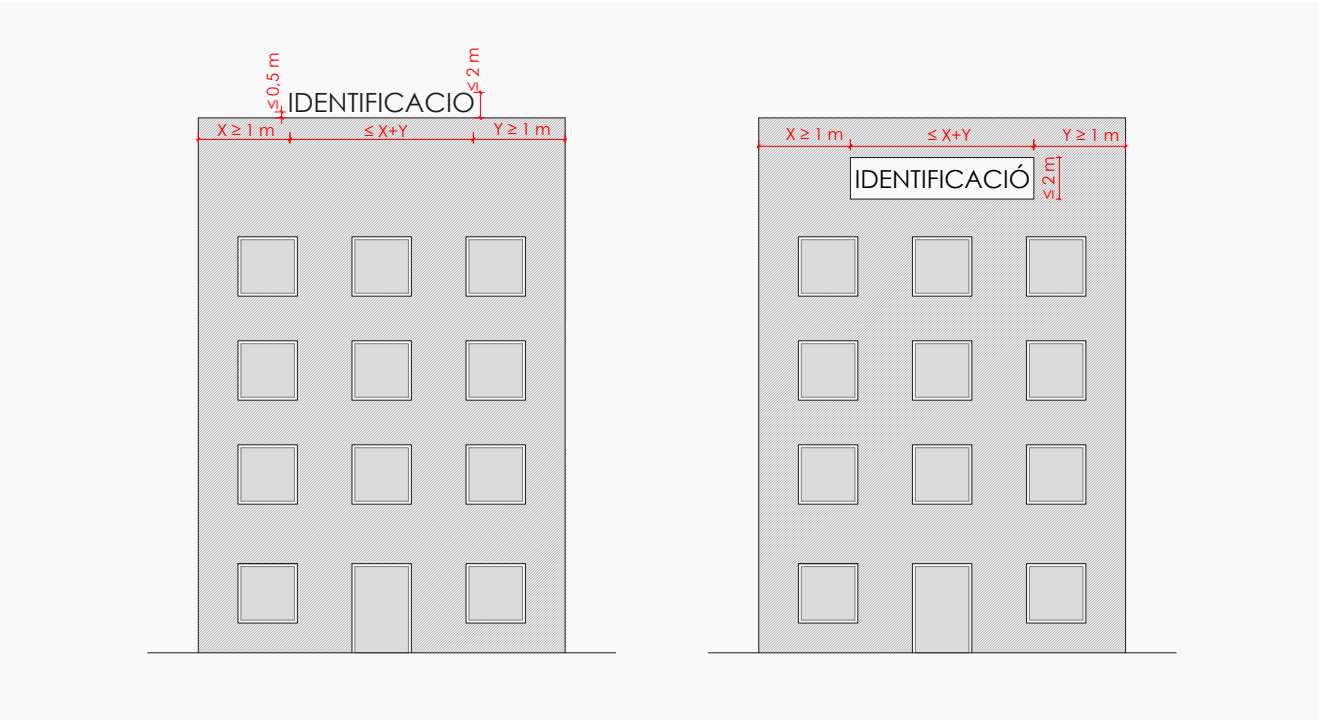
3.4. ELS RÈTOLS IDENTIFICADORS A LA COBERTA O AL CORONAMENT DE FAÇANA

Definició: s’entén com a *rètols identificadors a la coberta* els que se situen, paral·lels a la façana, per sobre del volum de l’edifici. D’altra banda, s’entén com a rètols al coronament de façana els que s’ubiquen a la part superior de la façana, per sobre de la darrera filada de finestres. Per considerar aquests rètols com a identificadors, i no com a publicitat, és necessari que l’activitat que s’identifica ocupi més del 50 % de l’edifici.

Es fan les consideracions que s’indiquen a continuació.

Consideracions generals

- Es recomana permetre un únic rètol per a cada façana, de manera que poden conviure amb altres rètols ubicats a la planta baixa, però no amb rètols ubicats en planta pis.
- En cap cas poden conviure en el mateix edifici rètols ubicats a la coberta i rètols ubicats al coronament de façana.
- Els rètols ubicats al coronament s’integren millor al paisatge urbà. Per això, aquesta posició prevaldrà sobre la ubicació a la coberta. En el cas que per les condicions físiques el rètol no es pugui ubicar al coronament, se’n pot permetre la ubicació a la coberta.
- A causa del seu impacte visual, s’hauria d’evitar aquest tipus de rètol a les zones d’especial protecció i en edificis catalogats o protegits.

Recomanacions de disseny dels rètols identificadors a la coberta o al coronament de façana – Esquema gràfic.

Es recomana que els rètols ubicats a la coberta o al coronament de façana estiguin formats per lletres soltes, sense fons, en una única fila.

Ubicació

- Se suggereix que els rètols se separin una distància mínima d’un metre respecte als límits laterals de l’edifici.
- En el coronament, el rètol ha de quedar integrat en el pla de façana, sense sobresortir dels seus límits, sigui lateralment o en alçada.
- En la coberta, es recomana que els rètols s’endarrereixin del pla de façana un mínim de 50 cm i que es pugin elevar, com a màxim, uns altres 50 cm respecte al límit superior de la façana.

Dimensions

- Per garantir una integració correcta, les dimensions dels rètols s’han d’adaptar a les proporcions dels elements compositius de la façana.
- Les dimensions del rètol també poden ser regulades en funció de l’alçada de l’edifici i de l’amplada del carrer.
- En general, la longitud del rètol no hauria de superar el 50 % de l’amplada de la façana.
- Es recomana establir una alçada màxima de rètol de 2 m. Es poden permetre alçades majors si queda justificat per motius d’una major adaptació a les proporcions de l’edifici.
- L’ajuntament pot regular la volada màxima d’aquests elements respecte a la façana, que s’aconsella que no sigui superior a 15 cm.

Disseny i forma

- Es recomana que aquests elements estiguin formats per lletres soltes, sense fons, en una única fila.
- En el coronament les lletres s’haurien d’ancorar una a una i, en el cas dels rètols a coberta, la subestructura ha de ser el mínim perceptible possible des de la via pública.

3.5. ELS RÈTOLS IDENTIFICADORS UBICATS EN TANQUES O A L’ESPAI LLIURE DE LA PARCEL·LA

3.5.1. Rètols identificadors en tancaments de parcel·la

Definició: s’entén com a *rètols identificadors en tancaments de parcel·la*, a l’efecte d’aquest manual, les instal·lacions adossades al tancament de la parcel·la, paral·leles a aquest, destinades a informar el públic de l’existència d’una activitat en el mateix lloc en què aquesta es desenvolupa, sense que en cap cas puguin tenir finalitat publicitària.

Es fan les consideracions que s’exposen a continuació.

Consideracions generals

- S’aconsella permetre un únic rètol identificador per a cada parcel·la.
- En el cas que hi hagi més d’un establiment o comerç dins una mateixa parcel·la, els rètols identificadors s’haurien d’agrupar en un suport comú, que haurà de tenir unes limitacions dimensionals.

Ubicació

- Se n’aconsella la ubicació pròxima a l’accés a la parcel·la.
- En casos de tancaments amb parts massisses i parts transparents o amb lames, s’aconsella ubicar el rètol en la part massissa.
- El límit superior del rètol no hauria de sobrepassar, en cap cas, el límit superior del tancament de la parcel·la.

Dimensions

- Es recomanen unes dimensions màximes de 60 cm d’alçada i 80 cm d’amplada.
- Es recomana una volada màxima, respecte a la línia exterior del tancament de façana, de 10 cm.

Disseny i forma

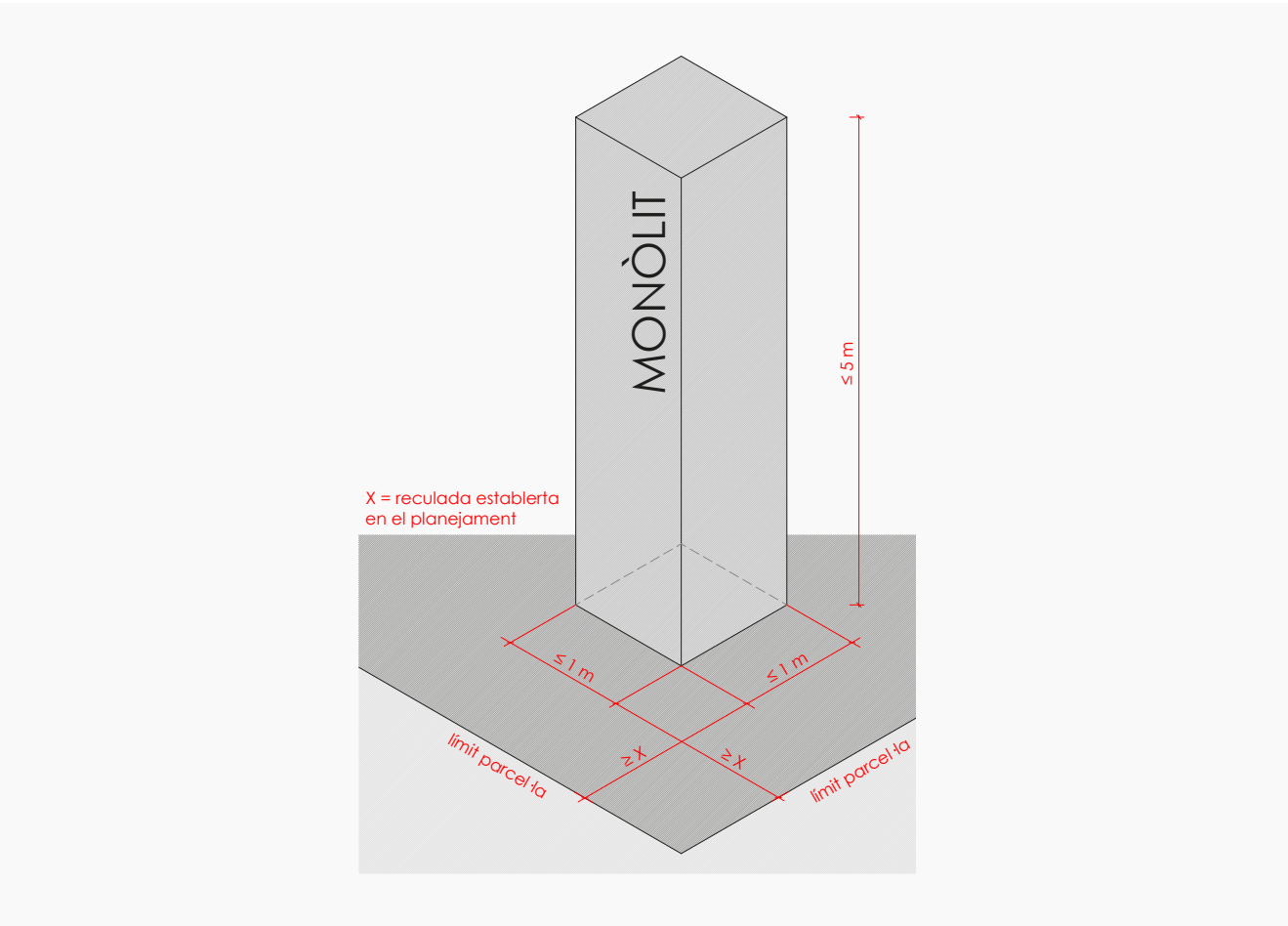
- Es recomana que aquests elements estiguin formats per lletres soltes, sense fons, formant, com a màxim, dues línies de text.
- S’aconsella minimitzar l’impacte dels elements de suport i ancoratge.

3.5.2. Rètols identificadors ubicats a l’espai lliure de la parcel·la

Definició: s’entén com a *rètols identificadors ubicats a l’espai lliure de la parcel·la*, a l’efecte d’aquest manual, les instal·lacions que s’ubiquen aïllades a l’espai lliure privat de la parcel·la edificada, destinades a informar el públic de l’existència d’una activitat en el mateix lloc en què aquesta es desenvolupa, sense que en cap cas puguin tenir finalitat publicitària.

Sempre que sigui possible, es recomana evitar els rètols identificadors ubicats a l’espai lliure de la parcel·la i integrar-los en les altres posicions que s’especifiquen en aquest manual.

En els casos particulars de zones amb tipologia de ciutat jardí o cases aïllades en què es permeti una activitat comercial o similar, el rètol identificador s’ha d’ubicar preferiblement al tancament de la parcel·la segons el punt 3.5.1.

Recomanacions de disseny dels monòlits identificadors – Esquema gràfic.

3.5.3. Monòlits identificadors

Definició: s’entén com a *monòlits identificadors*, a l’efecte d’aquest manual, les instal·lacions de proporció predominantment vertical que s’ubiquen a l’espai lliure privat de la parcel·la edificada, generalment en grans zones comercials o industrials, com també en establiments de venda de combustible, destinades a informar el públic de l’existència d’una activitat en el mateix lloc en què aquesta es desenvolupa, sense que en cap cas puguin tenir finalitat publicitària.

Es fan les consideracions que s’indiquen tot seguit.

Consideracions generals

- Es recomana permetre un únic monòlit per parcel·la. En el cas que hi hagi més d’una activitat en la parcel·la, aquestes es podran identificar en el mateix monòlit.
- Els monòlits identificadors poden dur, a més de la identificació de l’establiment, informació relacionada amb l’activitat de comunicació comercial, com poden ser preus, horaris, etc.
- En general, aquests elements s’haurien d’implantar únicament en zones perifèriques i en grans zones comercials i industrials.

Ubicació

- S’aconsella respectar la reculada mínima establerta en el planejament general.

Dimensions

- Es recomana, per norma general, establir una alçada màxima de 5 m i una àrea de base màxima d’1 x 1 m, i es permeten excepcions amb dimensions superiors sempre que es presenti un projecte específic i l’ajuntament l’autoritzi.

Disseny i forma

- Es recomana que el monòlit sigui regular i de disseny unitari.
- El cromatisme general hauria de ser neutre, prioritzant colors obscurs i no brillants.

Il·luminació

- S’aconsella no permetre una il·luminació global d’aquests elements, però, en casos concrets, es pot permetre la il·luminació dels missatges identificadors que contengui.
- En cap cas s’hauria de permetre la projecció d’imatges, il·luminacions dinàmiques o similars.

En general, els monòlits identificadors s'haurien d'implantar únicament en zones perifèriques i en grans zones comercials i industrials.

4. LA PUBLICITAT

Definició: s’entén com a *activitat publicitària*, a l’efecte d’aquest manual, tota acció encaminada a difondre entre el públic qualsevol tipus d’informació de productes i de serveis, amb la finalitat de promoure’n, de forma directa o indirecta, el consum, el coneixement o la contractació.

Consideracions generals

La publicitat a l’espai públic, a diferència de la identificació, no és un element essencial per al desenvolupament d’una activitat i, a més, pot degenerar en una comunicació agressiva en el paisatge urbà. Per al manteniment del dret col·lectiu a gaudir d’un paisatge urbà amable i lliure d’interaccions, es proposa que l’activitat publicitària estigui limitada a situacions singulars, que estiguin tipificades en l’ordenança.

Serà necessària la concessió d’una llicència per exercir l’activitat publicitària. Les llicències de publicitat seran sempre temporals, tot i que es puguin renovar periòdicament de manera justificada.

Per exercir l’activitat publicitària, els particulars hauran d’abonar una taxa que l’ajuntament podrà invertir en accions destinades a millorar el paisatge urbà del seu municipi. D’aquesta manera, els diners obtinguts per permetre una activitat temporal, com és la publicitat, podran servir per millorar l’espai públic del municipi a llarg termini.

Espais lliures de publicitat

Els següents espais o situacions es consideren vulnerables i s’haurien de protegir expressament, per tal de mantenir-los el més neutres possibles des del punt de vista comunicatiu:

- Els centres educatius i sanitaris i els seus entorns.
- Els parcs, les zones verdes, les zones naturals, les masses arbòries o similars.
- Els conjunts patrimonials o els edificis catalogats i protegits.
- Els cementeris, les estàtues, els monuments, les fonts i els serveis públics.
- El mobiliari urbà o altres elements urbans, sempre que no estiguin destinats a aquest fi.
- Els elements suspesos sobre la calçada, en espais emblemàtics o singulars o en situacions que puguin afectar les perspectives urbanes de caràcter típic o històric.

4.1. LA PUBLICITAT A LES FAÇANES DELS EDIFICIS

S’aconsella evitar, de manera general, la instal·lació d’elements publicitaris en les façanes dels edificis. En tot cas, es considera apropiat permetre les actuacions següents:

- Els cartells que anunciïn la venda o el lloguer de pisos o locals situats en el mateix edifici, que es proposa que s’exceptuïn de la necessitat de llicència expressa sempre que no superin la dimensió màxima d’1 m d’amplada x 0,7 m d’alçada.
- Els rètols publicitaris a la coberta o al coronament de façana amb les mateixes condicions generals, d’ubicació, dimensió i disseny que seran d’aplicació als rètols identificadors en aquesta mateixa ubicació. Són rètols publicitaris a la coberta o al coronament de façana els que s’ubiquen en edificis on l’activitat anunciada no ocupa més del 50 % de l’edifici.

En cas contrari, es consideraran rètols identificadors.

4.2. LA PUBLICITAT A LES MITGERES

Consideracions generals

- L’ajuntament ha de decidir, segons la dimensió i morfologia del municipi, si permet la instal·lació de publicitat a les mitgeres dels edificis.
- La llicència de publicitat en una mitgera, igual que la resta de llicències publicitàries, ha de ser temporal.
- Es proposa que es fomenti la instal·lació de publicitat, sobretot, en mitgeres existents que no tinguin un acabat propi de façana.
- Es recomana que, en les actuacions d’instal·lació de publicitat en mitgeres, s’exigeixi l’elaboració d’un projecte global per dotar la mitgera d’un acabat propi de façana.
- D’aquesta manera, l’alteració temporal provocada per la inclusió d’una activitat publicitària tindrà un benefici paisatgístic futur.

Ubicació

- S’aconsella permetre un únic element publicitari per a cada mitgera de l’edifici.

Dimensions

- Es recomana no establir unes dimensions màximes dels elements publicitaris a les mitgeres, sinó analitzar les dimensions permeses segons cada situació, ja que, de vegades, pot ser més convenient autoritzar un element publicitari que cobreixi tota la mitgera.
- En el cas de cartells o lones, l’ajuntament pot regular la volada màxima d’aquests elements respecte a la mitgera, que es recomana que no sigui superior a 15 cm.

Disseny i forma

- S’aconsella utilitzar materials i colors que s’integrin amb l’entorn i amb el valor arquitectònic de l’edifici, i evitar els colors cridaners o corporatius.
- En el cas de cartelleres o lones, han de disposar d’un suport publicitari integrat

- en la composició de la mitgera. Aquests suports han de ser el mínim perceptibles possible i, preferentment, de forma regular.
- L’ajuntament ha d’estudiar la possibilitat que aquests elements puguin disposar d’il·luminació.

4.3. LA PUBLICITAT A LES OBRES

Definició: s’entén com a *publicitat a les obres d’edificació*, a l’efecte d’aquest manual, l’activitat publicitària i d’instal·lació dels diferents elements de publicitat (rètols, lones, cartells, etc.) ubicats sobre els tancaments, les bastides o altres elements durant l’execució d’obres d’edificació.

Consideracions generals

- Només es pot instal·lar publicitat en els tancaments o bastides durant l’execució d’obres justificades i emparades per una llicència i que afectin la façana de l’edifici.
- En tot cas, per evitar la instal·lació de publicitat durant la paralització, abans de l’inici o després de la finalització de les obres, es proposa establir un temps màxim d’exposició de publicitat.
- En el cas d’obres que afectin edificis patrimonials o conjunts protegits, es recomana que s’instal·li, en cas de cobrir-se l’edifici i durant el període que no disposin de publicitat, una lona mimètica de les futures façanes de l’edifici.
- No es considerarà publicitat la instal·lació d’un rètol, amb unes limitacions dimensionals concretes, que identifiqui l’activitat nova que s’hi instal·larà.
- Els promotors, constructors i tècnics de l’obra s’identifiquen al cartell d’obra corresponent. De totes maneres, l’ajuntament pot valorar si permet que aquests agents puguin instal·lar un rètol publicitari, amb unes limitacions dimensionals, a les obres en què intervenen.

Ubicació

- La seva ubicació depèn del tipus d’obra i de la tipologia de l’edifici. Generalment, s’han d’ubicar sobre les bastides o tanques d’obra.

Dimensions

- En el cas de bastides, la lona pot ocupar tota la dimensió de la bastida.
- En cap cas l’element de publicitat pot sobresortir dels límits de les bastides o tanques d’obra.

Disseny i forma

- En el cas de les bastides, les lones han de complir amb tots les requisits de seguretat necessaris.
- Els elements de publicitat no poden disposar d’il·luminació dinàmica ni efectes lluminosos.
- L’ajuntament ha de valorar si permet la il·luminació estàtica, la qual es recomana que sigui mitjançant una sola línia de projectors o punts de llum, situats a la part superior de la superfície publicitària, amb una volada màxima establerta.

4.4. LA PUBLICITAT A L'ESPAI LLIURE D'ÚS PRIVAT

4.4.1. Publicitat en solars sense ús

Definició: s'entén com a *publicitat en solars sense ús*, a l'efecte d'aquest manual, tota activitat publicitària feta mitjançant cartells o similars que es desenvolupi en terrenys urbans que es trobin sense edificar.

Consideracions generals

- S'aconsella la prohibició d'elements de publicitat en solars o terrenys sense ús en les zones d'especial protecció.
- Se suggereix únicament permetre publicitat en solars que disposin del tancament perimetral executat i on no es desenvolupi cap activitat.
- L'ajuntament ha de regular el nombre màxim d'elements de publicitat en els solars o terrenys sense ús. Es recomana evitar la reiteració excessiva.

Ubicació

- L'ajuntament ha de regular les consideracions d'ubicació d'aquests elements i decidir si es poden ubicar dins el solar o, per contra, únicament annexos al tancament perimetral d'aquests.
- Es recomana que aquests elements no puguin volar per sobre de la via pública.

Dimensions

- L'ajuntament ha de definir els límits dimensionals d'aquest elements.

Disseny i forma

- L'ajuntament pot regular les condicions de disseny i forma d'aquests elements. Es recomana evitar els colors cridaners.
- S'ha de minimitzar el màxim possible l'impacte visual dels elements de suport i fixació.
- En el cas que l'ajuntament decideixi permetre la il·luminació d'aquests elements,

Exemple de publicitat a solar sense ús (esquerra) publicitat a les obres (dreta).

es recomana que aquesta es resolgui mitjançant una sola línia de projectors o punts de llum situats a la part superior de la superfície publicitària, amb una volada màxima establerta.

4.5. LA PUBLICITAT A L'ESPAI LLIURE D'ÚS PÚBLIC

Definició: s'entén com a *publicitat a l'espai lliure d'ús públic*, a l'efecte d'aquest manual, tota activitat publicitària feta en sòl classificat com a espai lliure públic segons el planejament municipal.

Consideracions generals

- L'ajuntament pot decidir certes ubicacions on es permeti la publicitat a l'espai lliure d'ús públic, que també poden servir per fer comunicació municipal.

Ubicació

- Es proposa que només es pugui ubicar publicitat a l'espai lliure d'ús públic en els elements o espais aprovats per a aquest fi, com poden ser:
- OPI (objecte publicitari il·luminat).
- MUPI (moble urbà per a la presentació d'informació), associats per exemple a les marquesines de les estacions d'autobús.
- Banderoles o lones associades a fanals, que, a causa del seu impacte alt en el paisatge urbà, s'haurien d'utilitzar només per a comunicacions o campanyes molt puntuals i efímeres.

Disseny i forma

- Els OPI i MUPI han de tenir un disseny unitari i homogeni per a tot el municipi i han de ser fàcilment registrables. En el cas de disposar d'il·luminació, es recomana que aquests elements siguin retroil·luminats.
- Es recomana que les banderoles siguin de dimensió i forma regular i homogènies per a tot el circuit. També es recomana que siguin de material reciclat.
- Els elements de publicitat a l'espai públic han d'atendre a criteris d'accessibilitat i complir amb la normativa corresponent.

Les banderoles associades a fanals, a causa del seu alt impacte visual, s'haurien d'utilitzar només per a comunicacions o campanyes puntuals i efímeres.

4.6. LA PUBLICITAT DINÀMICA

Definició: s’entén per *publicitat dinàmica*, a l’efecte d’aquest manual, la forma de publicitat feta mitjançant el contacte directe amb el públic, normalment en zones o espais de domini públic i en zones privades de concurrència o utilització pública.

Constitueixen mitjans de publicitat dinàmica els següents:

- Propaganda manual.
- Repartiment domiciliari.
- Publicitat mitjançant l’ús de vehicles.
- Publicitat oral.

Consideracions generals

S’aconsella evitar els supòsits següents:

- Utilitzar animals com a mitjà de reclam o complementari de l’activitat.
- Utilitzar mitjans audiovisuals, suports acústics i vociferar l’activitat que es promou.
- Situar elements de qualsevol tipus a les vies i espais públics, com a complement de l’activitat de propaganda manual, tot i que siguin desmuntables.
- Obstaculitzar la circulació de vianants o vehicles.
- Situar el material de propaganda en els parabrises o en altres elements dels vehicles.
- Llançar el material publicitari en qualsevol de les seves formes.
- Dur a terme aquesta activitat en terrasses, zones de reculada o altres dependències d’establiments públics de propietat privada, sense l’autorització expressa de les persones propietàries.

4.6.1. Propaganda manual

Definició: s’entén com a *propaganda manual*, a l’efecte d’aquest manual, la difusió de missatges publicitaris mitjançant la distribució o el repartiment de material imprès en mà, mitjançant el contacte directe amb el públic, normalment en zones o espais de domini públic i en zones privades de concurrència o utilització pública.

Es recomana permetre l’activitat de propaganda manual sempre que estigui regulada. Per això, s’aconsella que sigui exigible una autorització administrativa per fer-la. Se suggereix que els repartidors de propaganda manual hagin de dur una acreditació en un lloc visible de la vestimenta.

L’ajuntament pot delimitar unes zones en què estigui permesa l’activitat de propaganda manual i altres on estigui prohibida. També pot limitar el nombre màxim de repartidors autoritzats per a cada zona i fixar un horari per a l’exercici d’aquesta activitat.

4.6.2. Repartiment domiciliari

Definició: s’entén com a *repartiment domiciliari*, a l’efecte d’aquest manual, la distribució de suports de promoció i publicitat mitjançant el seu lliurament directe, normalment a les bústies dels edificis.

Es recomana permetre l’activitat de repartiment domiciliari sempre que estigui regulada. Per això, s’aconsella que sigui exigible una autorització administrativa per fer-la. Es recomana una certa regulació per limitar l’activitat i evitar que els elements publicitaris es dipositin de forma indiscriminada en entrades, vestíbuls, etc.

També s’aconsella evitar el repartiment de publicitat en els parabrises dels vehicles i el llançament de material publicitari en qualsevol de les seves formes.

4.6.3. Publicitat mitjançant l’ús de vehicles

Definició: s’entén com a *publicitat mitjançant l’ús de vehicles*, a l’efecte d’aquest manual, la transmissió de missatges publicitaris mitjançant la situació d’elements de promoció, propaganda i publicitat en vehicles, tant estacionats com en circulació.

No es considera publicitat els rètols, emblemes o altres elements similars que facin referència al nom de la persona o a la raó social de l’empresa titular del vehicle.

Es recomana regular la publicitat impresa en vehicles i evitar la publicitat mitjançant elements audiovisuals instal·lats en aquests.

L’ajuntament també pot regular la publicitat en els vehicles de transport públic de competència municipal.

4.6.4. Publicitat oral

Definició: s’entén com a *publicitat oral*, a l’efecte d’aquest manual, la que transmet els missatges de viva veu o amb altres mitjans auditius, mitjançant el contacte directe amb el públic, normalment en zones o espais de domini públic i en zones privades de concurrència o utilització pública. Es recomana evitar la publicitat oral.

5. L'OCUPACIÓ DE L'ESPAI PÚBLIC

5.1. CONSIDERACIONS GENERALS

Tota ocupació de la via pública amb qualsevol element de propietat privada ha d'estar emparada per la llicència municipal corresponent, que ha de ser temporal, encara que pugui ser renovada periòdicament. En tot cas, l'Administració pot revocar aquesta autorització per interès públic.

L'espai ocupable

És l'espai públic on es poden ubicar els elements privats que es definiran a continuació. L'ajuntament ha de delimitar aquests espais segons cada cas.

Consideracions d'ubicació de l'espai ocupable

Els elements que se situïn a l'espai públic han de garantir l'ús correcte d'aquest per part dels vianants i altres usuaris. Es recomana tenir en compte els criteris generals d'ubicació següents:

- L'ajuntament ha d'establir els **espais que en cap cas poden ser ocupables**, com per exemple accessos, siguin rodats o per a vianants, a altres establiments o habitatges, carrils bici, zones de pas de vianants, parades de transport públic, aparcaments privats, etc. Es recomana deixar una separació mínima, que ha d'establir l'ajuntament, entre aquests espais descrits i l'espai ocupable.
- S'ha d'establir una distància mínima de separació de l'espai ocupable respecte als **elements urbans** (fanals, bancs, fonts, etc.), que es recomana que sigui, com a mínim, d'un metre. Aquesta distància es pot augmentar segons l'espai que es necessita per a l'ús correcte de l'element urbà en qüestió.
- Per garantir l'**accessibilitat universal**, es recomana deixar un espai lliure de la invasió de qualsevol element davant les façanes dels edificis. Aquest espai consistiria en un túnel fictici de mínim 1,8 m d'amplada i 2,20 m d'alçada. En el cas de la necessitat o conveniència d'ubicar alguns dels elements prevists en aquest manual pròxims a la façana, serà necessari comprovar l'existència d'un recorregut alternatiu accessible.
- En els cas d'**edificis catalogats** o conjunts protegits, s'ha de tenir cura de no ubicar elements que puguin dificultar la visió d'aquests edificis o de les perspectives urbanes que es generen.
- En el cas de **zones singulars**, com places, carrers pacificats, rambles o passejos, es recomana l'elaboració d'un plànol amb totes les ocupacions temporals per tal de garantir el funcionament i la visió del conjunt. En concret, s'hauria de valorar l'ordre, els ritmes, la circulació i les perspectives urbanes.

Consideracions dimensionals de l’espai ocupable

L’ajuntament ha de delimitar i senyalitzar els límits de l’espai ocupable per a cada establiment. Les dimensions d’aquests espais poden estar regulades segons la longitud de la façana, l’amplada de la vorera, la cabuda de l’establiment, la intensitat d’ocupació del vial públic, etc.

Característiques generals dels elements permesos

L’ajuntament ha d’establir les característiques generals que han de complir els elements permesos en l’espai públic. Es recomanen les següents:

- Sempre han de ser mòbils i fàcilment desmuntables.
- No poden comptar amb publicitat aliena a l’establiment.
- S’ha d’exigir certa homogeneïtat en materials, formes i colors.
- S’han d’evitar els colors cridaners.
- S’han de conservar sense desperfectes i en correcte estat de conservació i neteja.
- No poden sobresortir, ni tan sols en volada, de l’espai ocupable.

Horari de les ocupacions

L’ajuntament ha d’establir l’horari en què es permet la ubicació dels elements a l’espai públic. Es recomana que, fora d’aquest horari, tots els elements s’hagin de guardar dins el local, per evitar l’existència d’aquests elements envaint contínuament l’espai públic.

Consideracions especials

L’ajuntament també pot regular altres casos especials d’ocupació de la via pública, com ocupacions temporals, ocupacions en espais públics separats per un carrer entre la zona que s’ha d’ocupar i l’establiment, ocupacions en carrers de vianants del centre històric, quioscs, etc.

Els elements ubicats en espais privats d’ús públic tenen les mateixes restriccions que els elements ubicats a l’espai públic.

Accessibilitat

Tots els elements ubicats a l’espai públic han de permetre i garantir el compliment de la normativa referent a accessibilitat.

5.2. LES TERRASSES

S’hauria de permetre als locals de restauració o degustació amb sortida directa a la via pública, i sempre que les condicions físiques ho permetin, la concessió d’un espai ocupable, denominat comunament terrassa.

Es fan les consideracions que s’exposen tot seguit.

5.2.1. Ubicació a l’espai públic

- S’han de respectar les consideracions generals establertes en el punt 5.1.
- Per garantir l’accessibilitat de l’espai públic, es recomana no permetre l’ocupació de terrasses en voreres amb un ample inferior a 2 m.
- Es recomana, en voreres estàndard, que la terrassa ocupi entre un 50 i un 60 % de l’amplada de la vorera per garantir una zona de pas adequada.
- Per a la seguretat dels usuaris de la terrassa, es recomana deixar lliure una distància mínima als carrils de circulació de 40 a 80 cm, depenent de si hi ha zona d’aparcament i de la intensitat i velocitat del trànsit rodat.
- En general, es recomana agrupar les diferents terrasses per crear conjunts ordenats, amb l’excepció dels grups de terrasses excessivament grans, on pot ser necessari dividir-los per evitar crear barreres visuals.

5.2.2. La dimensió i l’estat de la terrassa

- La limitació de la grandària de la terrassa de cada local hauria d’estar determinada per les condicions físiques de l’espai públic i per les condicions del local (cabuda, amplada de la façana, etc.)
- L’espai de terrassa s’ha de mantenir amb bones condicions d’higiene i decòrum.

5.2.3. L’espai ocupable de terrassa

- L’espai ocupable de terrassa és el corresponent a la suma dels mòduls de terrassa i dels elements complementaris.
- S’entén com a mòdul de terrassa, a l’efecte d’aquest manual, l’ocupació necessària per utilitzar una o diverses taules i les cadires corresponents. L’ajuntament pot regular les dimensions dels diferents mòduls de terrassa.
- No pot sobresortir cap element de l’espai ocupable de terrassa, ni tan sols en volada.
- Es recomana delimitar físicament, marcant al paviment i de forma subtil, els límits de l’espai ocupable de la terrassa.
- S’aconsella que l’amplada de la terrassa no superi l’amplada de la façana del local, de manera que s’eviti que els establiments adjacents perdin visibilitat i la possible concurrència de diferents operadors de restauració per a un mateix espai.

5.2.4. Els elements complementaris admesos

Els elements complementaris admesos a l'espai ocupable són, en general, elements mòbils i/o fàcilment desmuntables. S'ha d'exigir certa homogeneïtat en materials, formes i colors. S'han d'evitar les distorsions cromàtiques en zones d'especial protecció o en l'entorn d'edificis patrimonials o conjunts catalogats.

Es proposa admetre els elements complementaris següents, dels quals es fan algunes consideracions:

Para-sols

Definició: s'entén com a *para-sol*, a l'efecte d'aquest manual, l'estri utilitzat per resguardar-se del sol o la pluja, d'estructura i tela lleugera i fàcilment plegable, d'una sola columna i tela de planta circular o poligonal.

Dimensions

- En general, es recomana que l'alçada màxima no pugui superar la cota del forjat superior de la planta baixa on se situa l'establiment, amb una alçada màxima de 3 m.
- Ha de quedar una alçada lliure mínima de pas, per sota del punt més baix de la tela o estructura del para-sol, de 2,20 m.
- L'ajuntament ha de limitar la dimensió en planta dels para-sols. L'agrupació preferent per a un para-sol seria la de 4 mòduls bàsics.
- L'ajuntament pot limitar les dimensions dels peus del para-sols, per ocasionar el mínim obstacle de pas, i sempre garantint l'estabilitat i la resistència a l'acció del vent.

Disseny i forma

- Es recomana utilitzar colors neutres que s'integrin amb l'entorn i amb el valor arquitectònic de l'edifici, i evitar els colors intensos o estridents.
- S'aconsella evitar els faldons i paravents de plàstic penjats. Si es decideix permetre'ls, s'aconsella que siguin el màxim transparents possible i acotats a una temporalitat concreta.
- L'ajuntament pot regular el pendent màxim dels vessants de les teles, que es recomana que no sigui superior a un 20 %.
- S'hauria d'evitar que puguin disposar de ressaltos o elements sortints respecte a la seva base, amb l'excepció de l'estructura tèxtil, per evitar topades amb els vianants.

Tests, cossiols i jardineres

Definició: s'entén com a *tests*, *cossiols* i *jardineres*, a l'efecte d'aquest manual, qualsevol element contenidor de substrat i de vegetació viva que se situï a l'espai públic.

Exemple de para-sols amb un bon disseny i amb unes dimensions controlades.

Ubicació

- S'han d'ubicar separats de l'edificació i no es poden penjar d'arbres, fanals ni d'altres elements del mobiliari urbà.
- Per evitar l'apropiació de l'espai públic per part de l'establiment, es recomana que els tests, els cossiols i les jardineres s'hagin de separar entre si una distància mínima de 60 cm i que no es puguin col·locar a tot el perímetre del límit de l'espai ocupable.

Dimensions

- L'ajuntament ha de regular les dimensions màximes d'aquests elements. Es recomana una alçada màxima de 80 cm i una longitud o diàmetre màxim de 60 cm.

Disseny i forma

- Es recomana utilitzar materials i colors que s'integrin amb l'entorn i que siguin el màxim d'homogenis, o tenguin una coherència de conjunt, per a un mateix local.

- No poden disposar de ressaltos o elements sortints respecte a la seva base, per evitar topades amb els vianants.

Mampares i tanques

Definició: s’entén per *mampares* i *tanques*, a l’efecte d’aquest manual, els elements de separació lleugers que s’utilitzen per delimitar zones o protegir els espais del vent.

Ubicació

- Es recomana no permetre la instal·lació d’aquests elements a més de dos costats de l’espai ocupable, per evitar generar tancaments que puguin ser percebuts com una privatització de l’espai públic.

Dimensions

- Es recomana limitar-ne l’alçada màxima en 1,40 m, perquè puguin protegir o delimitar els espais on s’ubiquen, però alhora no creïn una barrera visual als usuaris de la via pública.

Disseny i forma

- Es recomana que siguin d’aspecte lleuger i que la majora de la seva estructura sigui transparent o que permeti una certa visió a través d’aquests.
- Han d’estar aixecats del paviment un mínim de 10 cm.
- No poden disposar de ressaltos o elements sortints respecte a la seva base, per evitar topades amb els vianants.

Es suggereix exigir certa homogeneïtat en materials, formes i colors en quant als elements permesos a les terrasses.

Mals exemples de mampares amb ressaltos i de reiteració excessiva de cartells.

Il·luminació

Ubicació

- La il·luminació permesa, en general, s’hauria d’ubicar als para-sols.
- En cas de no disposar de para-sols, es pot admetre il·luminació mitjançant un punt de llum ubicat sobre les taules.

Disseny i forma

- La il·luminació s’ha de dirigir cap a les taules.
- En cas d’ubicar-se als para-sols, ha d’estar el més integrada possible dins la seva estructura.
- En cas d’ubicar-se sobre les taules, hauria de ser una llum puntual i càlida, similar a la d’un fanal o espelma.

La il·luminació permesa, en general, s’hauria d’ubicar als para-sols.

Cartells, faristols i pissarres

Definició: s’entén com a *cartells, faristols i pissarres*, a l’efecte d’aquest manual, els elements ubicats a l’espai ocupable utilitzats per generar identificació o comunicació comercial.

Ubicació

- Es recomana permetre un únic element per local.
- Es recomana que s’ubiquin separats de l’edificació per no alterar la façana de l’edifici.
- No es poden penjar d’arbres, faroles ni d’altres elements del mobiliari urbà.

Dimensions

- Es recomanen unes mesures màximes de 80 cm d’ample per 120 cm d’alçada.

Disseny i forma

- Es recomana utilitzar materials i colors que s’integrin amb l’entorn i amb el valor arquitectònic de l’edifici, i evitar els colors cridaners.
- El seu disseny ha de ser preferentment rectangular i unitari.
- No poden disposar de ressaltos o elements sortints respecte la seva base, per evitar topades amb els vianants.
- Han de complir amb les condicions d’accessibilitat visual.

Estufes i calefactores exteriors

Definició: s’entén per *estufes i calefactores exteriors*, a l’efecte d’aquest manual, tots els elements de climatització exterior utilitzats a les terrasses, siguin elèctrics, de gas butà o propà, o de pellets.

Ubicació

- L’ajuntament pot decidir si permet aquests elements o no. També pot decidir si, atesos criteris mediambientals, decideix únicament permetre els que siguin més sostenibles.

Disseny i forma

- Es proposa que s’integrin en el para-sol o que ocupin el mínim espai possible.
- Han de complir amb la normativa de seguretat que els sigui aplicable.

5.2.5. Els elements que es recomana no admetre

- Aparells musicals, televisió, ràdio, altaveus, llums o altres mitjans audiovisuals.
- Màquines de venda automàtica i recreatives.
- Estructures i tancaments que representin una privatització total de l’espai públic.
- Elements fixos o ancorats al paviment.
- Barres de servei, mostradors, frigorífics, planxes, torradores, etc.
- Tarimes o altres actuacions de pavimentació.
- Microdifusors d’aigua (polvoritzadors).
- Elements d’il·luminació no permesos en aquest manual.

5.2.6. Identificació, comunicació comercial i publicitat

- La identificació i la comunicació comercial es pot fer en els elements destinats a aquesta finalitat, com poden ser els cartells, els faristols i les pissarres.
- La identificació també pot estar admesa en els para-sols.
- La publicitat no s’hauria d’admetre.

5.2.7. Horari

- S’ha d’establir un horari màxim de terrassa, tenint en compte el descans dels habitants i la tranquil·litat del medi nocturn.

5.3. ELS ESPAIS EXPOSITORS EXTERIORS

Definició: s’entén com a *espai expositor exterior* o de promoció, a l’efecte d’aquest manual, la zona delimitada a l’espai públic on es poden ubicar elements privats, generalment per fer comunicació comercial.

5.3.1. Consideracions generals

Aquests tipus d’ocupacions són molt invasives i, en general, no s’haurien d’admetre. No obstant això, en zones determinades, com poden ser eixos turístics, o per a certes activitats determinades, com poden ser les floristeries, poden arribar a ser un element comú que configuri el paisatge.

Els espais expositors exteriors, en casos molt puntuals, poden arribar a ser un element configurador del paisatge urbà, com pot ser el cas de les floristeries ubicades en eixos de vianants.

5.3.2. Tòtems i expositors

Definició de tòtems: s'entén com a *tòtems*, a l'efecte d'aquest manual, les figures, les icones o els elements corporis amb inscripcions o sense que tenen la finalitat d'atreure l'atenció dels vianants. Se solen utilitzar a les entrades dels petits comerços i s'ubiquen predominantment a l'espai lliure públic.

Definició d'expositors: s'entén com a *expositors*, a l'efecte d'aquest manual, els elements ubicats a la via pública i aliens a l'edifici en què s'exposa alguna cosa a la vista del públic, generalment per a la seva venda.

Consideracions generals

- L'ajuntament ha de regular la instal·lació dels tòtems i expositors, que mai poden ser fixos.
- S'aconsella limitar-ne l'ús a petits establiments comercials.
- Es recomana permetre un únic tòtem o expositor per establiment.

Ubicació

- Els tòtems o expositors s'haurien d'ubicar dins l'espai ocupable descrit anteriorment.

Dimensions

- L'ajuntament ha de regular les dimensions màximes dels tòtems i expositors.

Disseny i forma

- Es recomana utilitzar materials i colors que s'integrin amb l'entorn i amb el valor arquitectònic de l'edifici, i evitar colors cridaners.
- Han de complir amb les condicions d'accessibilitat visual.

Il·luminació

- S'haurien d'evitar els element d'il·luminació als tòtems i expositors.

6. EL TANCAMENT DE SOLARS I OBRES

6.1. TANCAMENT DE SOLARS

Definició: s'entén per *tancament de solars*, a l'efecte d'aquest manual, els murs, les tanques o les reixes situats en els límits perimetrals dels solars, es trobin edificats o no.

Els tancaments dels solars s'han d'adaptar a les condicions establertes en el planejament municipal. A més, es recomana que siguin homogenis en tota la seva extensió i que es construeixin amb materials que ofereixin seguretat i conservació decorosa. Es recomana prioritzar les tanques calades o naturalitzades per a una millora de l'espai públic.

L'ajuntament pot establir unes condicions comunes de disseny per als tancaments dels solars sense ús, amb la intenció que tots es construeixin amb una certa homogeneïtat dins el municipi.

6.2. TANCAMENT D'OBRES

Definició: s'entén per *tancament d'obres*, a l'efecte d'aquest manual, les tanques constituïdes per elements no permanents destinats a la protecció de les obres per evitar l'accés a aquestes i els accidents.

Es recomana que els tancaments d'obra hagin de ser el més neutres possible i homogenis en tota la seva extensió i que, en tot cas, es garanteixin les condicions de seguretat dels vianants. A més, s'han de mantenir en bon estat de conservació.

L'ajuntament també ha de regular i ha d'autoritzar l'ocupació de l'espai públic produïda per elements necessaris per executar les obres, com les bastides o els contenidors de residus de construcció o demolició.

Es recomana que els tancaments d'obra siguin neutres i homogenis, i que es mantinguin en bon estat de conservació.

Es suggereix que l'ajuntament reguli i hagi d'autoritzar l'ocupació de l'espai públic produïda pels elements necessaris per executar les obres.

7. EL MOBILIARI URBÀ

En l’ordenança reguladora del paisatge urbà es pot regular el mobiliari urbà permès en el municipi. Aquesta pot incorporar un catàleg obert de solucions de mobiliari urbà, que hagi acceptat prèviament l’ajuntament, i/o establir les condicions mínimes exigibles al mobiliari que se situï a l’espai públic. Així, s’ha de garantir que aquests elements tenguin una qualitat alta.

Per establir les condicions mínimes que ha de complir el mobiliari urbà s’han de desenvolupar els criteris següents:

- Disseny unitari i integració amb l’entorn.
- Seguretat.
- Accessibilitat universal.
- Manteniment.
- Funcionalitat.
- Durabilitat.

DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

Per a la redacció d’aquest manual s’ha consultat i analitzat la documentació següent:

- Ordenança municipal dels usos del paisatge urbà de la ciutat de Barcelona.
- Ordenanza reguladora de la publicidad exterior de Madrid.
- Ordenanza reguladora de las instalaciones de publicidad de Bilbao.
- Ordenanza de condiciones estéticas del casco antiguo de Bilbao.
- Ordenanza municipal de publicidad de Sevilla.
- Ordenanza municipal sobre publicidad de Valencia.
- Ordenança de publicitat i instal·lacions publicitàries de Girona.
- PGOU Palma.
- Ordenança municipal d’ocupació de la via pública de Palma.
- Pla Especial de protecció de la qualitat urbana de Barcelona.
- Guia de bones pràctiques per a la imatge exterior dels locals comercials. Conselleria de Treball, Comerç i Indústria, IDI i IMPUQV Barcelona.

